

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljen na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Gene Inzeratom:
Enostopna petina vrsta mali
oglas po Din. 1-50 in Din. 2-
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po Din. 2 50, postana itd.
po Din. 4-
Pri večjem naročilu popust.
Izbeja vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj 24.797.

Ruska zvezna država in ustava.

V nasprotju s carskim režimom, ki je bil strogo centralističen in rusko-nacionalen v izključnem smislu, je boljševiško-socialistični režim uveljavil federalistični način vladanja ruske države, ki je za Anglijo najbolj mnogonarodna država na svetu. Ta razvoj je čisto v duhu ruskega naroda, kateremu je centralistični režim bil vsiljen od carjev, ki so slovanskega duha sploh tlačili in uvažali pruske upravne metode.

Federalistična uredba nove Rusije se je od leta 1917 dalje po revoluciji čisto spontano razvijala in ni dobila pravne oblike tja do 30. decembra l. 1922., ko se je svobodna zveza ruskih republik izpremenila v zvezno pogodbo. Toda tudi ta oblika ni bila še nič končnoveljavno določenega. Sovjetski režim je namreč šel za tem, da se nove elastične oblike preje uživajo in praktično preizkusijo, preden se juridično popolnoma ustalijo. Tak način postopanja je bil tem lažji, ker nedoločnost medsebojnih odnošajev spriči nacionalne tolerančnosti ruskega naroda ni imela za posledico nacionalnih sporov in trenj in se elementarne pravice vsakega naroda do rabe lastnega jezika, šolstva in samouprave niso nikoli odrekale, ampak se je narobe avtonomizacija vsake še tako majhne kompaktne skupine le pospeševala.

Ta proces avtonomizacije je danes v glavnem dovršen. Imamo štiri samostojne državnosti ali zvezne države ali zvezne republike: 1. rusko, 2. ukrajinsko, 3. belorusko in 4. kavkaško. Bela Rusija in Ukrajina sta narodno enotni, Rusija in Kavkaz pa sta zopet sami zase zvezi republik. Rusija obsega 18 takih edinic, ki predstavljajo deloma prave ali takozvane avtonomne republike (tatarsko, kirgiško, krimsko, baškirske in daljnjevzhodno), deloma avtonomne oblasti ali pokrajine (n. pr. zirjanska, votjaška itd.) deloma manjše samoupravne komune (n. pr. nemška kolonija ob Volgi). Kavkaz pa je zveza treh avtonomnih republik, gruzinske, armenske in aserbejdžanske, ki so tudi vsaka zase iz mnogo avtonomnih edinic (oblasti) sestavljene. Omenjene štiri države sta kot svobodna zveza imeli vsaka svoj osrednji izvrševalni odbor svetovetov kot svoj vrhovni organ in vsaka svoj svet ljudskih komisarjev in so bile zvezane samo po vsakomletnem kongresu vseh ruskih svetovetov, ki je izvolil svoj osrednji izvrševalni odbor vseh ruskih svetovetov kot vrhovni organ nad vsemi državami in deželami bivšega ruskega carstva. Dasi ta rahla uredba ni vedla do posebnih inkonvenijenc, so vendarle na eni strani zastopniki štirih držav ter v teh državah združenih narodnosti želeli, da se narodnostne pravice bolj fiksirajo in da se zato uvede v vrhovno zastopstvo štirih držav princip narodnega proporca, vrh tega pa pravice vsakega naroda še posebej po lastnih samonarnodnih zastopih zagaranirajo — na drugi strani pa je terjala enotnost zastopstva države nazunaj, vojske in skupne gospodarske politike, da se odpravi dosedanji paralelizem, ki je obstojal v tem, da so obstojali drug poleg drugega enakovredni sovjeti ljudskih komisarjev, to je, ministrstva pri vsaki državi in da so omenjene panoge bile v inozemstvu zastopane po več predstaviteljih: tako n. pr. so v Berlinu zastopali državo trije zastopniki: ruski, ukrajinski in kavkaški. To je vedlo do reforme, oziroma do juridične zgraditve ustave, sklenjene 4. julija 1923. leta.

Ta ustava torej nikakor ne predstavlja, kakor poročajo vsled nepoznanja razmer mnogi evropski časopisi, unifikacije v smislu našega centralizma, marveč juridično formulacijo in ustaljenje federativnega principa s potrebno enotnostjo skupnih državnih poslov, pri čemer pa so se pravice posameznih držav in narodnosti še bolj fiksirale. To se zlasti zrcali v dveh dejstvih, da se federacija držav tudi v naslovu ne imenuje več ruska in da je zvezna pogodba med štirimi državami (rusko, belorusko, ukrajinsko in kavkaško) svobodno odpo-

vedljiva. Tudi obstoja slejkoprej tendenca, da se avtonomne komune in oblasti izpremenijo v prave republike in ne narobe.

V glavnem so principi federacije sledeči:

Štiri države bivše carske Rusije so med seboj po svobodno odpovedljivi zvezni pogodbi združene v »Zvezo sovjetskih socialističnih republik« (Sojuz sovjetskih socialističskih republik ali S. S. S. R.) Najvišja instanca je vsakomletni zvezni kongres. Med dvema zveznima kongresoma se nahaja najvišja moč pri osrednjem izvrševalnem odboru, ki pa ni več enoten, marveč je sestavljen iz dveh zbornic: zveznega sovjeta in narodnega sovjeta.

Zvezni svet se izvoli od zveznega kongresa in sicer po narodnostnem razmerju štirih držav (270 : 68 : 26 : 7). Narodni svet pa je odbor, sestoji iz delegatov, v katerega pošlje svoje delegate vsaka v štirih zveznih državah obstoječa avtonomna republika ali pokrajina ali komuna, in sicer odpošlje vsaka avtonomna republika 5 delegatov, vsaka avtonomna pokrajina (oblast) in vsaka samoupravna komuna pa po enega delegata. Ker pa ruske avtonomne republike sploh ni (obstojale ruske zvezne države poleg ukrajinske, beloruske in kavkaške), stopijo ruski člani zveznega sovjeta skupaj in izvolijo 5 delegatov v narodni svet.

Razmerje med zveznim in narodnim svetom je sledeče urejeno: Oba sveta izvolita na skupni seji zvezni svet ljudskih komisarjev. V vseh drugih slučajih so seje ločene. Vsi dekreti morajo biti od obeh korporacij sprejeti, da so pravomočni. Če se zvezni svet ne zedinita, odloči paritetna komisija, če pa se še ta ne zedini, pride zadeva pred zvezni kongres. Obadva sveta imata svoje predsedstvo, ki pa nima zakonodajne iniciative, ampak predstavlja samo poslovno vodstvo.

Med dvema sejama tega osrednjega izvrševalnega odbora (zvezni svet + narodni svet) posluje skupni prezidij tega odbora, ki sestoji iz članov predsedstva zveznega sveta in narodnega sveta + 7 nadaljnjih od obeh svetov v skupni seji izvoljenih članov. Ta 21 članski prezidij predstavlja najvišji zvezni vladni organ v perijodi med dvema sejama osrednjega izvrševalnega odbora. Vendar pa to predsedstvo nima pravice razveljavljati sklepov, ki so bili sklenjeni na kongresih posameznih zveznih republik, marveč jih lahko samo sistira, ako so protivni ustavi. Razveljavi jih lahko le zvezni kongres vseh republik, oziroma osrednji izvrševalni odbor (v času med dvema kongresoma).

Zvezni svet ljudskih komisarjev šteje s predsednikom in njegovim namestnikom 10 članov, ki vodijo skupne zvezne resore in sicer: 1. zunanje zadeve, 2. vojsko, 3. zunanjo trgovino, 4. promet, 5. delavsko-kmetško inspekcijo, 6. dela, 7. skupne finance in 8. narodno gospodarstvo. Posamezne zvezne republike imajo pa tudi vsaka svoj svet ljudskih komisarjev. Resortni šefi za 1. zunanje zadeve, 2. vojsko, 3. zunanjo trgovino in 4. promet so v teh svetih ljudskih komisarjev posameznih republik zastopani po delegatih zveznega sveta ljudskih komisarjev. Ostali štirje resori so samostojni, vrh tega pa obstojajo pri vsaki republiki še posebni komisarijati (ministrstva) za poljedelstvo, prosveto, higijeno, socialno skrbstvo, pravosodje in narodno razmere, ki torej predstavljajo v vsaki republiki popolnoma avtonomne, od zveze neodvisne zadeve. Imamo torej dve vrsti svetovetov ljudskih komisarjev (zvezni komisarijati in komisarijati pri vsaki zvezni republiki) ter tri vrste resorov. Štirje resori imajo izključno zvezni karakter (zunanje zadeve, vojska, zunanja trgovina in promet), štirje so mešanega značaja, to se pravi, so zastopani tako v skupnem zveznem ministstvu kakor v ministstvu posameznih držav (delo, finance, narodno go-

spodarstvo, inspekcija dela) in popolnoma samostojni resori, na katere zveza nima nobene ingerence (prosveta, poljedelstvo, narodnostna vprašanja etc. etc.)

Končno obstoja vrhovno zvezno sodišče, ki izvoli predsednika, kateri s posvetovalnim glasom prisostvuje sejam zveznega sovjeta ljudskih komisarjev in ki

nadzoruje pravilno poslovanje posameznih zveznih uprav.

Zveza ima svojo zastavo in svoj grb (srp in kladivo, ki se križata, na ozadju zemeljska krogla s pšeničnimi klasji) z napisom v ruskem, ukrajinskem, beloruskem, gruzinskem, armenskem in turko-tatarskem jeziku.

Kriza v vladi.

Belgrad, 1. avgusta. (Izv.) Rekonstrukcija kabineta, o kateri se je mislilo, da bo danes definitivno rešena, niti malo ne napreduje. Danes so čakali vladnega kurirja z Bleda, toda zdi se, da kralj ukaza o novih ministrih iz še neznanih razlogov ni podpisal. Na delu so razne intrige. Na današnji seji ministrskega sveta je Nikola Pašić skušal odstraniti nesoglasja zaradi rekonstrukcije vlade, toda mu ni uspelo in ministrski svet ni mogel storiti nobenih sklepov. Zdi se, da ne gre za posamezne resore, nego da imamo pred seboj krizo vlade dalekosežnega značaja. Poslanec Simonović je izjavil, da ministrstva za agrarno reformo ne sprejme. Vojvodinski radikali reklamirajo to mesto zase. Težkoče obstojajo tudi glede ministrstva za socialno politiko. Vojni minister vztraja na

svoji demisiji, ker da je njegova naloga s sprejetjem vojnega zakona končana. Kako se bo vse to končalo, se zaenkrat še ne ve in je mogoče, da se bo kriza vlade vlekla tja do zopetnega zasedanja parlamenta. Ker na današnji seji ministrskega sveta ni bilo mogoče vprašanja o rekonstrukciji vlade definitivno rešiti, so se obravnavale stvari lokalnega značaja. Sklenilo se je razpisati novo licitacijo glede nabave materiala za most Belgrad—Pančevo. Nadalje se je sprejel projekt železnice Veleš—Štip, ki je proračunana na 80 milijonov dinarjev. Današnji seji je prisostvoval tudi minister za zunanje zadeve dr. Ninčić, ki pa ni mogel podati svojega referata o rezultatih konference v Sinaji. Njegov referat pride na dnevni red prihodnje seje ministrskega sveta.

Sklepi v Sinaji.

Sinaja, 1. avgusta. (Izv.) Na zadnji seji konference so se pečali zlasti z Madjarsko. Konferenca je ugotovila, da principiarno ni protivna zaželenemu posojilu v inostranstvu, pač pa morajo države svoje meje braniti nasproti vsem sovražnikom.

Špionska afera se je raz- blinila v — nič.

Belgrad, 1. avgusta. (Izv.) Špionska afera, ki jo je režim, osobito pa orjunaški in demokratski tisk, hotel izrabiti proti Hrvatim in Slovincem, se je razblinila v nič. Včeraj je preiskovalni sodnik Evgenijević izpustil na svobodo Fulanovića, Hirsca, Malinarića, Hamiltona, Omeragića in Ivanetića z utemeljitvijo, da ni našel nobenih dokazov za kakšno krivdo. V zaporu sta še Androlićeva in znani hohštapljer Abdagić. Preiskava proti slednjemu je že dovršena in se zdi, da bo tudi on izpuščen. Proti Androlićevi se preiskava še nadaljuje, zdi se pa, da tudi proti njej ni nobenih dokazov o kakšni špionaži in da jo bodo tudi izpustili. Belgrajski tisk piše, da je preiskava zato rodila negativni rezultat, ker je ni so vodili »strokovnjaki«.

Policajrežim na Hrvatskem.

Zagreb, 1. avgusta. (Izv.) Vlada je »iz javnih oziroma razpuštila društvo vpokojenih hrvatskih častnikov in uradnikov«.

Zagreb, 1. avg. (Izv.) Velika kmetška slavnost, napovedana za 19. avgusta v Maksimiru, je od vodstva HRSS zaradi nezno- snih policijskih šikan odpovedana.

Zagreb, 1. avg. (Izv.) Tu so zaprli komunističnega novinarja Gjuro Cvijića radi govora, ki ga je imel v Maksimiru dne 1. maja (1).

Balkanica.

Belgrad, 1. avg. (Izv.) Oblasti so zasledile, da je odbor za razdelitev pomoči za prebivalce mest Negotina in Vardarja skupaj z uradniki poneveril velik del v svrhu podpore določene vsote 500.000 Din, od katere je en del vtaknil v lasten žep, drugi pa razdelil gotovim svojim prijateljem, do čim pomoči potrebno prebivalstvo ni dobilo ničesar. Vlada je poslala komisijo v imenovane kraje, ki je dognala, da so obdolženi popolnoma resnične.

BOLGARSKI POSLANIK V SHS.

Belgrad, 1. avg. (Izv.) Semkaj je dopel novi bolgarski poslanik Vakaranski. Oglasil se je pri pomočniku ministra za zunanje zadeve, Ljubi Nešiću, in izjavil, da je srečen, da je izbran v to svrhu, da ustvari ugoden teren za sporazum med Bolgarijo in SHS. Ko dospe kralj z Bleda v Belgrad, mu Vakaranski predloži svoje akreditivne.

Hardingu gre na bolje.

San Francisco, 1. avg. (Izv.) Predsednikovo stanje se vedno boljša. Predsednika Hardinga so včeraj obiskali razni politični krogi.

Newyork, 1. avg. (Izv.) Zdravniki so prepovedali Hardingu vsako delo, dokler popolnoma ne ozdravi.

Newyork, 1. avg. (Izv.) Zdravstveno stanje predsednika Hardinga se vedno boljša.

Fašizem in cerkev.

Spričo dejstva, da se v Italiji odnošaji med cerkvijo in državo ne tičejo samo malega dela katoliške cerkve, kakor velja to za druge države, marveč papeštva samega in njegovega položaja, moramo katoličani posvečati notranjepolitičnim dogodkom v Italiji posebno pozornost. In prav v sedanjih dobi se ti dogodki živo pletejo okoli katoliških interesov.

Kakor znano, je don Luigi Sturzo, po poklicu katoliški duhovnik, odstopil kot politični tajnik italijanske ljudske stranke. Svoj korak je utemeljil s tem, da svojim nasprotnikom noče več služiti za pretvezo, pod katero bi svoje napade razširjali na cerkev in prirejali antiklerikalne izgrede. Da je bila don Sturzova oseba nasprotnikom res samo pretveza, jasno priča dejstvo, da z njegovim odstopom nasilja ne le niso ponehala, ampak so se sedaj šele prav razvila. In izvrševalci teh nasilij so fašisti. To je treba z vsem poudarkom naglasiti. V Firencah so fašisti brez vsakega zunanega povoda napadli in oplenili palačo Pucci, v kateri so imela množična nepolitična katoliška društva svoje seje, svoja tajništva in društvene prostore. Fašisti so vse porušili in razbili, potem pa znosili na kup in zažgali. Podobno se je zgodilo v Pisi s prostori katoliških mladinskih društev, in sicer so tudi tukaj kot izvrševalci nastopili fašisti v polni opremi. Na proteste, ki so jih nato katoličani naslovili na vladne organe in na pritožbe višjih pastirjev, med temi kardinala Maffija, je Mussolini pač brzojavno izrazil svoje obžalovanje nad dogodkom in se o roparjih in plenilcih izrazil kot o »dvomljivih elementih«, ki nikakor niso fašisti. To pa prav nič ne izpremenja na dejstvu, da so bili storilci pravi fašisti in da so bili državni varnostni organi priče izgrediv, ne da bi se bili ganili in vršili svojo dolžnost, kar bi bili gotovo storili, ako ne bi bili dobili nasprotnega navodila od zgoraj.

Vaš dopisnik ima v rokah poročilo o neki sodni razpravi, ki je prinesla dokaz, da je fašizem ravno v Toskani najbolj prežet s prostozidarstvom. Doslej smo zastopali čakali na to, da bi se n. pr. v Firencah izvršilo čiščenje, ki ga je zahteval znani

protimasonski sklep vrhovnega fašistovskega sveta in vsi ti antiklerikalni izgrede nosijo tako zelo znake italijanskega prostozidarstva, da se zdi čisto verjetno, kar trdi neki ameriški prostozidarski list, da je Mussolini sam dejansko in v resnici prostozidar škotskega obreda (32. stopnje).

Kaj pa je Mussolini doslej storil proti vsem tem izgredom? Praktično ničesar, marveč se zadovolji s tem, da pošlje post festum obžalovalno brzojavko, dočim njegovi fašisti nadaljujejo svoje početje neovirano in nekažnovano. In potem: zakaj so fašisti v vseh drugih slučajih s svojimi takimiimenovanimi kazenskimi ekspedicijami proti resničnim ali namišljenim krivcem takoj pri rokah, dočim v vseh teh slučajih ne ganejo s prstom? Pač zato, ker so sami tisti, ki izvršujejo izgrede! Ob dogodku v Pisi je sv. očetu končno pošla potrpežljivost ter je takoj naslovil na kardinala Maffija jano pismo, v katerem med drugim pravi, da je vsled teh dogodkov zelo vznemirljen in v skrb, ker je njihov protiverski značaj očividni. Tudi opozarja na to, da so se oblasti zadovoljevale doslej zgolj z obžalovanjem in izraža upanje, da bodo v bodoče bolj čuječe in bodo znale take dogodke preprečiti oziroma bodo krivce v smislu dobljenih navodil (?) kaznovali. Stvar duhovnih oblasti pa bo, da sodnim potom zahtevajo polno odškodnino. Iz teh papeževih besed zelo razločno zveni kritika in ako listi kakor rimski »Corriere d'Italia«, čegar glavnega urednika je strankin širši odbor zaradi kršenja discipline pravkar iz stranke izključil, še vedno verjamejo v snežnobelo nedolžnost Benita Mussolinija in njegove vlade in fašizma ne smatrajo za to, kar v resnici je, pote mje to neumnost ali pa pomanjkanje iskrenosti.

Samo mimogrede bodi ob tej priliki omenjeno še to, da fašistični naučni minister Gentile svojih obljub o izenačenju pravic svobodnih (zasebnih) in državnih šol — ni izpolnil.

Iz zunanje politike.

* Francija išče zveze z Rusijo. V francoskem časopisu so kakor na signal ponehali vsi napadi na sovjetsko Rusijo. Tudi poljski državniki so začeli o Rusiji previdno govoriti. Da se vrše med francoskimi in ruskimi politiki razgovori, je že davnej znano. Nad tem se zadnji čas vznemirjajo zlasti male baltiške države, ki se boje, da, ko jih enkrat napade Rusija, ostanejo na cedilu, ker bi jih Poljska ne utegnla več podpirati. To sklepajo baltiški državniki iz tega, ker se Poljska ni udeležila pravkar zaključene baltiške konference v Rigi. Kar se tiče Rusije, bi ji zveza z Francijo prišla zelo prav, ker je Anglija Turčijo dobila popolnoma na svojo stran, vendar pa obstojajo težkoče v pogledu na priznanje ruskih dolgov v Franciji.

* Fašizem in strokovne organizacije. Doslej se je italijanskemu fašizmu posrečilo, da je več ali manj razbil politične organizacije delovnega ljudstva. Sedaj se pripravlja, da ostankom teh organizacij izpodmakne zadnji krekpi temelj: sindikate. Mussolini je stvar zamislil tako, da se iz vseh dosedanjih sindikalnih organizacij ustanovi nova neodvisna delavska organizacija po zgledu angleške Labour Party. Izjavil je, da bi taki stranki takoj izročil eno izmed podtajniških mest v svoji vladi. V prvi vrsti gre sedaj za močno socialistično »Splošno delavsko zvezo«, s katere zastopniki je Mussolini 25. t. m. uvedel pogajanja. Zdi se, da je Mussolini pod roko že pridobil zase več socialističnih voditeljev, dočim se Turati, Modigliani, Treves in drugi socialistični velmože Mussolinijevi nakani upirajo, dobrovedoč, da si socialistič-

ne skupine z odpovedjo na sindikalne organizacije odžagajo zadnjo vejo, na kateri stoje. Glasilo ljudske stranke »Popolo« izjavlja, da je prava pot za doseg idealne in praktične edinosti sindikatov le ta, da vsaka organizacija ohrani svojo avtonomijo, nikdar pa ne dovede do tega cilja monopoli-zacija.

* Angleška Labour Party je izdala manifest, v katerem uvodoma pravi, da so v Evropi zopet na delu sile, ki hočejo izzvati vojsko. Potem pa zahteva: 1. da se verzajski mir nadomesti z drugim; 2. da se Nemčiji po nepristranskem tribunalu naloži fiksna vojna odškodnina za porušene kraje, katere se ima zagarantirati po mednarodnem posojilu in sicer pod pogojem, da se vsi dolгови med zavezniki izbršejo; 3. da se ruski sovjeti prizna; 4. da se skliče svetovna konferenca v svrhu razorožitve vseh držav.

* »Projekt o dijecezanskih združenjih«, ki meri na tako formulacijo odnošajev med cerkvijo in državo v Franciji, ki bi na eni strani ne kršila pravice cerkve, na drugi pa ne nasprotovala načelom o ločitvi, kakor so v Franciji uzakonjena, je, kakor piše »Journal des Débats«, gotov in je vsled tega mogoče, da se v kratkem obelodani. Ako se ta projekt uskladi, bi to pomenilo definitivno pomirjenje med cerkvijo in francosko republiko.

* Med Rusijo in Poljsko se začne v kratkem pogajanja, ki merijo na to, da se uredi konzularna služba potom posebne konvencije.

* Nacionalizem v Turčiji. Turške oblasti pripravljajo oster dekret, ki nalaga vsem inostranskim podjetjem v Turčiji rabo turškega personala. Ker so kapitulacije odpravljene, nimajo velesile nobene pravice proti temu protestirati.

* Meščanske stranke v Bolgariji so se zedinile v en blok. Predsednik bloka je ministrski predsednik Cankov. Blok je novi val krvavo potreben, ker bi sicer imela v sobranju, ki ga mora slejkoprej sklicati, jako težko stališče.

* Ojačenje nepopustljivosti v Nemčiji? Organ centra piše med drugim: »Nekaj pa naj si inozemstvo, posebno gospod Poincaré, zapomni: naj se v Nemčiji v notranjopolitičnem pogledu zgodi karkoli, nobena vlada ne bo pred njim kapitulirala. Komunisti ravnotako ne bodo zlezli pod njegov jarem kakor monarhisti. Ni je nemške vlade, ki bi opustila brez primernih garancij pasivnega odpora ali pa le eno ped nemške zemlje žrtvovala.« Vobče so di centrum, da zunanje politični položaj za Nemčijo nikakor ni neugoden. — Po domače povedano, Nemcem se zdi, da je zanje tem boljše, čim menj se zavezniki med seboj razumejo.

* Viseči dolg Nemčije znaša po računu državne glavne kase 40 bilijonov mark! Kdo jih bo plačal in kdaj?

* Španija pred težke odločitve. Javno mnenje Španije je spričo novih težav v Maroku razdeljeno v dva tabora. Eni zahtevajo, da naj vlada odpošlje v Maroko nova velika vojaška ojačenja, drugi pa energično zahtevajo evakuacijo dežele, ki je Španija itak ne bo mogla trajno obvladati. — Medtem ko Špancem tako trda prede, prodirajo Francozi v notranjost dežele, seveda z velikimi težavami in boji.

* Iredentistične slavnosti v Zadru. 30. julija se je mudil v Zadru italijanski prestolonaslednik Humbert. Pri tej priliki so se govorili razni govori iredentistične vsebine, kakor da je naloga Italije »osvoboditi« Dalmacijo in osvojiti obe obali Jadrana. Princ sam ni ničesar govoril.

* Za federalizem v Veliki Britaniji. 120 članov nižje zbornice, večina labouristov, pa tudi nekaj liberalcev, je poslalo parlamentu posameznih dominijonov pismo, v ka-

terem protestirajo, da si zunanji urad prilagaja svojo kompetenco v zunanje političnih zadevah. Pismo opozarja na dogodke leta 1914, ko je Foreign Office sklepal obveznosti napram Franciji in Rusiji brez vednosti parlamenta. Poslanec predlagajo skupno akcijo vseh dominijonov, da se oblast centralne vlade omeji.

* Rezultat parlamentarnih volitev na Nizozemskem. Volitve v parlament, ki so se v prvi vrsti vršile po proporu, so prinesle sledeči rezultat: 16 katoličanov, 8 ortodoksnih protestantov, 7 historičnih kristjanov, 11 socialistov, 5 staroliberalcev, 3 novoliberalci. Katoličani so padli za 5 poslancev, socialisti so narasli od 3 na 11, liberalci so ostali pri starem, največ pa so pridobili ortodoksn protestanti. Sestava večine je še negotova.

* Oboroževanje po zraku. Odkar je washingtonska konferenca sklenila dogovor, glasom katerega se omejuje število in gradba vojnih ladij, so začele velesile divjo konkurenco glede zračnega brodograja, ki ga ne omejuje nobena mednarodna konvencija. Značilno je, da je s povečanjem zračnobrodogovnih edinic začela Rusija, kjer je Trokij prvi uvidel veliki pomen tega orožja za bodočnost. Danes seveda zaostaja Rusija v tem pogledu daleč za zapadom, kajti Francija ima baje že 5000 prvovrstnih bojnih letal, Anglija pa se z vsemi kriplji trudi, da jo dohiti ali celo prekosi ter začne graditi letala, ki zaslužijo pravzaprav že ime zračnih brodov, ker po velikosti nič ne zaostajajo za kakim morskim velikanom. Zaenkrat imajo služiti mirnim namenom, se pa seveda v slučaju potrebe lahko takoj izpremenijo v vojna uničevalna sredstva prve vrste. Anglija pa gradi tudi že podmorske drednote s topovi 30 cm kalibra. Zelo se zanima za vojno aviatiko Čehoslovaška in seveda tudi Poljska ter Rumunija. Amerika se nad tem razburja, sama pa tudi pridno gradi veleseroplane. Tako se odpirajo človeštvu za slučaj novih konfliktov prav prijetne perspektive, ko se bodo iz zraka z največjo lahkoto uničevala cela mesta.

Politične vesti.

* Demokrati in uradništvo. »Jutru« ni všeč, da »Slovenec« razkrinkuje grohe, ki so jih demokrati zagrešili nad uradništvom. Naše tozadevne konstatacije imenuje »cinično laž«. Pa so vendarle resnične. Kajti dejstvo je: 1. da je uradniški zakon, katerega so radikalni parlamentu servirali in dali od svoje večine sprejeti, izdelek gospoda profesorja Reisnerja; — 2. da so radikalni poslalsali v tem zakonu le to, kar so v njem slabega naredili že demokrati; — 3. da je plačilni sistem, ki ne odgovarja draginski razmeram, izum demokratov; — 4. da so demokrati složno z radikalni odklanjali vse radikalne izboljševalne predloge »Jugoslovanskega kluba«; — 5. da so demokrati s svojim ultramilitarizmom dajali radikalom poguma, da so civilne uradnike zapostavili za častniki; — 6. da je demokratski fin. minister takrat, ko so demokrati uradniški zakon izdelovali, pustil popolnoma v nemar potrebno pokritje; — 7. da so demokratsje uradniški zakon tako površno skrpucali, da so v naglici sestavili samo splošne določbe, niso pa izdelali nobenih posebnih zakonov za železnice, profesorje in sodnike, tako da ti še dolgo ne pridejo na vrsto. — Naj »Jutro« dokaže, da-li so to res »cinične laži«.

* Slovenskega holmajstra igra zelo rad mariborski »Tabor«. Ker uspeh Orlov v Parizu boli njegovo orjunsko dušo, si skuša olajšati svojo bol z neslanimi moralnimi nauki o patriotizmu in militarizmu, katere deli Orlom, češ da so se v Parizu lahko naučili stvari, katerih doma ne slišijo, oziroma, ki jih »klerikalizem« doma taji in zametuje. Tudi se mu dozdeva, da Fran-

cozi Orlov niso postravili kot Slovencev, ampak kot Jugoslovane, na kar natvezuje svoja običajna unitaristična čreva. Naj »Tabor« ve, da je bila velika mednarodna telovadna prireditev v Parizu katoliškega značaja in da francoski katoličani državljane Jugoslavije izvrstno ločijo v Slovence, Hrvate in Srbe. Slovenci med francoskimi katoličani ravno kot katoličani nekaj pomenijo, seveda se cenijo obenem kot dobri državljani jugoslovanske države. Orlom se zato ni treba v tujem svetu sramovati svojega slovenstva kakor je to očividno pri Sokolih, ki menijo, da sme Slovenec biti Slovenec samo doma za pečjo. Lekcij o patriotizmu pa Orli od »Tabora« ne potrebujejo, niti so šli v Pariz, da se patriotizma šele naučijo. Jugoslovanski katoličani vedo ravnotako dobro kakor francoski, kaj je resnično domoljubje, ki ga na eni ne drugi ne istovetijo z orjunaškim bahanjem, rogoviljenjem in bombometanjem. Jako pa nas veseli, da tudi »Tabor« orlovskemu nastopu v Parizu ne odreka nacionalne važnosti. To bi bil dokaz, da ima tudi pri »Taboru« katerikrat besedo zdrava pamet.

V. Katol. shod v Ljubljani.

25.—28. avgusta 1923.

Westfalski Slovenci so se tudi z velikim navdušenjem pripravljali, da pridejo na V. katoliški shod in pri tej priliki obiščejo svojo domovino. Toda obupne gospodarske prilike v Nemčiji, zlasti v okupiranih krajih in katastrofalni padec nemške valute so jim prekržili njihove načrte in najbrže se bodo mogli udeležiti naše manifestacije v Ljubljani le z zastopniki 15 njihovih društev z zastavami. V ta namen se mudi že dalj časa v Sloveniji poštvalni prijatelj naših rojakov na Westfalskem g. kaplan Božidar Tensundern iz Gladbecka, ki bo s pomočjo pripravljalnega odbora organiziral njihov prihod v domovino. Iz Amerike poroča g. dr. Srečko Zamjen, da pride z neko družbo na katoliški shod.

Priljubljeni odbor.

Stadion v Ljubljani.

Stari Grki so se kulturno visoko dvignili nad vse druge narode in položili glavne temelje obče človeški kulturi do današnjega časa. Razbite na nebroj držav pa so kot najmočnejša kulturna in narodna vez spajale v enoto olimpijske igre, ki so se vršile v sveti naselbini Olimpija 293 krat, navadno vsako četrto leto, od leta 776. pred, do leta 394. po Kristusovem rojstvu, ko jih je Rim pod cesarjem Teodozijem za vedno odpravil. Te igre so privabile cvet Grkov iz vseh dežel skupaj, da si preko vseh razlik in nasprotij v politiki merijo v svetem miru moči telesa in duha ter se tako s plemenito tekmo utrjujejo v kulturnem edinstvu enega naroda. Zgodovina Grkov te igre visoko ceni, ne le ker so ji dale prvo zanesljivo podlago časovnega štetja, ampak tudi kot najmočnejši faktor kulturnega spajanja in edinstvene vzgoje na male drobce razcepljenega plemena, ki so se neštetolet vojškvali med seboj.

1500 let po zadnji olimpijadi so zborovali zastopniki 34 narodov (23. junija 1894) pod predsedstvom barona Pierre de Coubertin v sorbonski palači v Parizu, kako bi poživili stare igre Grkov v novi obliki in si sklenili: vsako četrto leto naj se v glavnih mestih celega sveta vrše izmenoma mednarodne olimpijske igre, tekme v dandanes običajnih telesnih vajah, katerih pa se pokliani sportniki (profesionalisti) ne smejo udeleževati. Leta 1896. se je vršila prva moderna olimpijada v Atenah, leta 1900. v Parizu, 1904 v St. Louisu, 1908 v

Edgar Allan Poe:

Znameniti doživljaji Arturja Gordona Pyma.

(Dalje.)

25. julija. Zjutraj se je vihar spremenil v navadno sapico, in morje se je toliko pomirilo, da smo bili suhi na krovu. Na žalost je odneslo vzlic vsi previdnosti dva lonca sliv in celo gnjat. Sklenili smo, da želve še ne zakoljemo. Zajtrkovali smo vsak par sliv in nekaj vode, ki smo jo zmešali na polovico z vinom. Mešanica je bila zelo krepilna in osvežujoča in ni imela zlih posledic portugalskega vina. Morje je bilo še preveč nemirno, da bi podvzeli nova potapljanja. Čez dan je odneslo več različnih, za nas trenutno brezpomembnih predmetov iz kajite čez krov. Opazili smo tudi, da se je ladja močnejše nagibala kot doslej, tako da nismo mogli stati na nji, ne da bi bili privezani. Tako smo prebili žaloben in neudoben dan. Opoldan je solnce sijalo skoro pravokotno na nas in nismo dvomili, da nas je dolga vrsta severnih in severozapadnih vetrov prignala v bližino ravnika. Na večer smo ugledali več somov. Ogromen eksemplar se nam je približeval nesramno in nas nemalo prestrašil. Ko je krov enkrat zašel prav globoko pod vodo, je zver resnično priplavala, se premetavala nekaj časa nad kajitino lino in nato lopnila z repom po Dirku Petersu. Zelo nas je olajšalo, ko jo

je težak val odnesel s krova. Ob zmernem vremenu bi jo lahko ujeli.

26. julija. Zjutraj smo sklenili, da obnovimo prizadevanja v shrambi, kajti veter je občutno pojemal in morje se je nekoliko pomirilo. Po dolgem in težkem delu, ki je trajal skoro cel dan, smo uvideli, da tu ni več pričakovati. Stene v medkrovju so se ponoči udrle in vse zaloge je odneslo v podladije. Lahko si mislite, s kakšnim obupom nas je navdalo to odkritje.

27. julija. Morje se je skoroda ugledilo; rahla sapa je pihljala, vedno s severa in zapada. Opoldan je solnce žareče prodrla. Sušili smo obleke. Morska kopelj nas je izredno svežila. Vendar smo morali biti pri kopanju zelo opretni, ker je dosti somov plavalo tekom dne okoli ladje.

28. julija. Še vedno lepo vreme. Ladja se je tako močno nagnila, da smo bili v vednem strahu, kdaj se prevrne. Pripravili smo se na skrajno; privezali smo želvo, vrč in lonce z olivami kolikor mogoče daleč na vetrno stran. Morje je bilo vseskozi gladko; skoro ni bilo vetra.

29. julija. Vreme je ostalo lepo. Avgustova ranjena roka je začela sabeti. Tožil je, da je zaspan in silno žejen; ni pa čutil velikih bolečin. Mogla sva mu kvečjemu rane drgniti z olivnim jesirom; to pa mu je le malo pomagalo. Napravila sva mu kar možič udobno in dala sva mu trikratno mero vode.

30. julija. Neznansko vroč dan brez

vetra. Ogromen som se je klatil celo dopoldne okoli ladje. Večkrat sva zaman poskušala, da ga ujameva v zanjko. Avgustu se je poslalsalo; ni trpel le na posledicah zadobljenih ran, temveč še bolj vsled nezadostne, nezdrave hrane. Molil je neprestano k Bogu, da naj ga odreši muk; le umreti si je želel. Zvečer sva pojedla poslednje slive. Voda v vrču je bila tako smrdljiva, da je brez vina ne bi mogli piti. Jutri zakoljemo želvo.

31. julija. Prebila sva noč v silnem strahu vsled ladjine lege. Utrujena sva zaklala in razrezala želvo. Bila je manjša kot smo mislili, vendar pa dobro ohranjena. Okoli deset funtov mesa je dala. Zrezala sva ga na majhne koščke, da se bolje ohrani. Shranila sva jih v treh vrčih za olive in v steklenici za vino, zraven sva prilila jesiha. Hotela sva se omejiti na 4 unče (1 unča je 28,35 g) dnevno; tako bi shajali 13 dni. Močna ploha se je usula v mraku z bliskom in gromom; trajala je pa tako malo časa, da sta zajela le pol bokala (bokal je 0,57 l) vode. Izplj jo je Avgustus; bližal se je koncu. Pil je vodo iz ruhe, kakor sva jo zajela (držala sva ruho nadenj, tako da mu je voda tekla v usta), kajti nisva imela posode. Lahko bi izpraznila sodeček z vinom ali vrč, kar bi tudi storila, če bi delj časa deževalo.

Bolniku je voda dobro dela. Roka je očrnela popolnoma od členka do rame, noge so bile mrzle kot led. Vsak trenutek

sva pričakovala, da izdihne. Bil je strašno izsuten, tako da je gotovo shujšal od 127 funtov v Nautucketu na 40 ali 50. Oči je imel tako udrt, da jih je bilo komaj videti in koža na licu se je tako zrahljala, da ni mogel zvečiti brez velikega napora in je komaj še požiral tekočine.

1. avgusta. Še vedno mirno vreme; solce je pripekalo. Strašno sva trpela žejo; voda v vrču je silno smrdela in bila polna črvov. Vendar sva jo pila, mešano z vinom; toda pogasila je le malo žeje. Bolj so naju utolažile kopelji. Vendar sva mogla v vodo le v velikih presledkih, ker so bili somi vedno v bližini. Opustila sva nado, da rešiva Avgusta. Umiral je. Nisva mu zamogla olajšati silnih muk. Ob 12. je izdihnil po strašnih krčih; že več ur ni spregovoril. Smrt naju je navdala s turobnimi slutnjami in naju težila tako, da sva ves dan nepremično sedela pri mrlju in le šepetala. Šele ko se je znočilo, sva se opogumila in vrgla mrtveca v vodo. Truplo je bilo strahotno za pogled in že tako gnilo, da se je noga odločila, ko jo je Peters dvignil. Ko je gnila kepa zdrknila čez krov, nama je njeno fosforescujoče svetlikanje pokazalo s prestrašljivo natančnostjo sedem ali osem velikih somov. Ko so trgali plen na kose, bi lahko slišali na milje daleč škripanje ostudnih zob. Stresla sva se do kosti ob grozotnem zvoku.

2. avgusta. Isto vznemirljivo, mirno in soparno vreme. Ob zori sva bila klavrn

Londonu, 1912 v Stockholmu, leta 1916. je izpadla v Berlinu nameravana, 1920 je bila v Anversu.

Za te tekme so potrebne vsakovrstne zgradbe, katerih središče tvori stadion (tekašnica, v Olimpiji 600 čevljev dolgo), podolgovata eliptična ploskev, obdana od amfiteatralnih tribun za gledalce. Moderna telesna kultura je v zadnjih dveh desetletjih ustvarila že veliko število stadionov, ki pa so večinoma izginili po nastopih, kakor orlovi v Mariboru leta 1920. ali sokolski leta 1922 v Ljubljani. Permanentno zidanih velikih stadionov je še malo; do leta 1920. so bili v širšem svetu poznani le stadioni v Atenah, Londonu, Stockholmu in Berlinu.

Za prvo olimpijado leta 1896. v Atenah je dal zidati bogati Avorof za milijon drahem (iz belega marmorja zgrajeni) stadion pod Akropolo, ki ima prostora za 100.000 gledalcev, a je vsled neprikladnega terena nepraktično zidan. Londonski stadion je iz železobetona, postavljen na ravnini, elipsa 250×140 metrov, z bogatimi prireditelji, 603 m dolgo progo za kolesarske, 536,5 m za tekalne tekme; stal je nad milijon frankov. Stadion v Stockholmu izgleda kakor trdnjava iz rezanega kamna in opeke, s stolpi, za 16.000 gledalcev, 170×87 metrov, tekalnišče 383 m, telovadišče meri 150 krat 68 m, stal je 850.000 kron. V Grunewald pri Berlinu so leta 1912-1913 zgradili iz železobetona stadion z 19.208 sedeži in 13.000 stojališči, 350×220 m, telovadna ploskev 15.000 m², 600 m dolgo in 7,5 m široko dirkališče, za kolesarje 666,67 m. Poleg je tudi plavalni bazen z 2206 m² in 3000 sedeži. Z vsemi zgradbami je stalo 2.250.000 mark.

Naša mlada država še nima nobenega stalno zgrajenega stadiona. Z ogromnimi žrtvami so si postavili Orli v Mariboru in Sokoli v Ljubljani svoj leseni stadion za par dni in ga morali zopet podreti, ker nimajo sredstev za vzdrževanje. Vendar pa današnje razmere tudi nas Slovence silijo, da, kakor na drugih poljih kulture, tudi na polju telesne vzgoje in fiziološke okrepitve svojega rodu, skušamo ostati na višini kulturnega naroda. Tudi mi Slovenci potrebujemo stadion, zgrajen permanentno tako, da bo ustrezal vsem potrebam časa, ki naj bo — proti odškodnini seveda — vsaki resni telesni vzgojni organizaciji na razpolago. Umestno bi bilo, da ga zgradi država, ali mestna občina, ali združene telesnovzgojne organizacije. Saj po napravah za telesno kulturo in higieno sodijo mnogi tuji stopnjo naše splošne kulture in nas vsled tovrstne naše zastalosti ne cenijo dosti višje kakor — Balkan.

Ker pa ni bilo mogoče resno pričakovati, da na omenjeni način dobimo Slovenci v svojem središču stalni stadion, smo morali nastopiti v tem vprašanju tisto pot, ki smo je že vajeni iz kulturnega dviganja našega malega, revnega naroda v drugih panogah: pozvati ljudstvo, da s svojimi rokami pomaga graditi nov spomenik svojega hrepenenja po kulturnem napredovanju, po vsestranski izpolnitvi. Ljubljanci in okoličani naj s prostovoljnim delom, s tlako — kulukom — pomagajo tebi in narodu, v čast tudi državi, graditi stadion, brez katerega Ljubljani manjka nekaj, kar spada v vsako današnje kulturno središče. Oddaljeni in tisti, ki vsled slabega zdravja, pomanjkanja časa ali iz raznih ozirov ne morejo sodelovati z lopato in samokolnico, pa naj po svojih organizacijah zbirajo denar, da čimprej zraste naš stadion, kot nov steber in dokument slovenske kulturnosti, kot vekotrajni spomin na največji katoliški shod leta 1923 v Ljubljani.

Ze dalje časa hodijo delat kulturno tlako tebi in svojemu narodu mladi fantje in dekleta, Orli in Orlice iz mesta in okolice. Delovodje

jih hvalijo in cenijo nad plačane delavce, tako pridno in hitro delajo. Nočejo zaostati za Orli in Orlicami, ki so lani v Brnu s prostovoljnim delom prihranili 12 odstotkov proračuna oziroma 1.500.000 čeških kron.

Pomagali pa so v Brnu tudi vsi drugi versko zavedni ljudje vseh vrst in starosti, obeh spolov. Delavci in delavke so po delu v tovarni prišli na stadion eno ali dve uri delat; uradniki, advokati, profesorji, duhovniki, trgovci, dijaki itd. so hodili skoro dnevno ne le gledat, hvalit ali kritizirat delavce, ampak delat in dajat zgled, ki je privabil vedno nove čete od blizu in daleč na delo, ki je prihranilo ogromno vsoto, pospešilo zgradbo in utrdilo medsebojno zaupanje, spoštovanje in strnjenoost somišljenikov vseh stanov. Ali ne bi bili sposobni tudi mi pokazati tako zavednost, tako močno voljo v doseg velikega kulturnega cilja, pokazati svetu, da je tudi v nas volja, ki gore prestavlja?

Pridi pogledat, kadarkoli hočeš te vrste, na Dunajsko cesto proti Ježici, nasproti artillerijski vojašnici. Zamisli se v važnost pogumnega podjetja in prvi dan avgusta, v katerem se bo vršil V. katoliški shod v Ljubljani, zgrabi tudi ti za kramp, lopato ali samokolnico in povprašaj, kje lahko začneš kopati kot pionir slovenskega ljudstva, kot praktični kulturni delavec, ki zna in more kaj več, kakor lepo govoriti. Dokažimo svetu, da tudi brez milijonskih podpor in visokih fraz katoliški Slovenci znamo in hočemo napredovati.

Pridi drugič in tretjič ter pripeši seboj enako idealno mislečo kulturno delavce, da v veseli družbi zapoje kramp, zavveni lopata in zaškriplje samokolnica pesem času primernega junašva. Krščanski idealizem, zdrava sila vernih src današnjega rodu naj podigne slovenskemu ljudstvu stadion, kakor je v časih dedov zgradil na naših gorah bele cerkvice.

Kar misli in čuti verno za ljudstvom, kar se prištevata k slovenskemu rodu, vse naj se te dni dvigne na delo za stadion, ki mora biti do 25. avgusta dograjen toliko, da bo svet naš mladine lahko nastopil pred desetletični na V. katoliškem shodu in bo v par letih končno izgrajen v ponos mesta, pokrajine in države.

J. H.

Dnevne novice.

— Kraljica Marija je potom ministrstva za narodno zdravje poklonila svoto 10.000 dinarjev za vzdrževanje dveh učenk v šoli za sestre pri Zavodu za socialno-higijensko zaščito dece v Ljubljani. Učenki, ki se bosta vzdrževali iz tega zneska, bodejo gojenki kraljice. Izbor se bo izvršil v sporazumu z društvom »Dečji in materinski dom Kraljice Marije«. Natečaj se bo razpisal, kakor hitro bodo priprave za šolo, ki so v teku, dovolj napredovale.

— G. veliki župan dr. Lukan se je vrnil iz Beograda in sprejema stranko od petka dalje. Sprejemni dnevi ostanejo kot doslej torej, sredi in petek.

— Protestna stavka železničarjev. V petek dne 3. avgusta bodo železničarji izvedli 24 urno protestno stavko, ker vlada še doslej ni ugodila njihovim upravičenim zahtevam. Stavka se prične danes ob polnoči in bo trajala do petka o polnoči. Vsi vlaki bodo vozili po polnoči le še do prve postaje in tam čakali 24 ur, nato pa nadaljevali svojo vožnjo.

— Strokovna zveza javnih nameščen- cev ima svoje seje redno vsako soboto v Konsumnem društvu (klet), Kongresni trg št. 2, ob 20. uri. — Dosedaj je pristopilo v zvezo že mnogo članov in zveza se jako lepo in dobro razvija. Javne nameščence in vpokojence, ki še niso pristopili, va-

bimo., da pristopijo čimprej, ker se samo do 1. oktobra 1923 sprejmejo vsi brez razlike starosti s pristopnino za člane 5 Din. Po 1. oktobru se sprejemajo pa le oni do 50. leta. Za one, ki pristopijo po 1. oktobru 1923, znaša pristopnina do 25. leta 5 Din, za vsakih nadaljnjih 5 let pa po 5 Din več. Uradne ure ima zveza vsak dan v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, Stari trg 2/I, od 16.—17. ure.

— Žiri. Opozarjamo naše občinstvo na predstavo, ki jo prirede v nedeljo dne 5. avgusta ob 4. uri popoldne v Društvenem domu na Dobrčevih tratarski akademiki in drugi tratarski igralci. Igrali bodo priljubljeno pravilno komedijo »Krojaček junaček«. Igra je izvrstno našuštrana in bogato opremljena. (Kostumi iz Ljubljane!) Čisti dobiček predstave je namenjen za katoliško akademsko menzo v Ljubljani. Kdor hoče preživeti zabaven popoldan, zraven pa s tem pomagati še našim akademikom, naj pride pogledat!

— Smrtna kosa. Umrla je v Dolnicah pri Št. Vidu nad Ljubljano v nedeljo 29. julija gdč. Marija Satler, gojenka III. letnika meščanske šole v Škofji Loki. N. v. m. p.!

— Prvi jugoslovanski esperantski kongres v Zagrebu. V nedeljo 29. julija t. l. je bila v Zagrebu svečana otvoritev I. jugoslov. esperantskega kongresa. Ob 9. uri je bila v cerkvi sv. Marka maša, a po tej pridiga, ki jo je imel v esperantskem jeziku gosp. Domac. Cerkev je bila polna zborovalcev. Po sv. maši so se podali zborovalci v dvorano hrvatskega sabora. Predsednik kongresnega odbora gosp. dr. Maruzzi je v kratkih besedah razložil razvoj esperantskega gibanja v Jugoslaviji ter nato pozdravil navzoče delegate in sicer: za državno oblast g. dr. Bosanca, za cerkveno oblast prevz. g. škofa Premuša, za vojaško oblast g. polkovnika Gjuričiča, nadalje češkega in nemškega konzula ter ravnatelja statističnega urada g. dr. Signara. Po tem pozdravu je v zastopstvu župana arhitekta Vjekoslava Heinzla, ki je prevzel protektorat nad tem kongresom, otvoril kongres podžupan g. Kerčelič, ki je v svojem nagovoru poudarjal važnost tega gibanja. Za podžupanom je pozdravil v lepem govoru kongres načelnik oddelka za prosveto in vero g. dr. Bosanac ter objubil, da hoče to gibanje podpirati. Nato so pozdravili kongres različni delegati. Bolgarski delegat g. Giorgijev je v esperantskem jeziku pojasnil razvoj esperantskega gibanja v Bolgariji, kjer se ponuže esperanto v vseh srednjih šolah kot neobvezen predmet. Po pozdravih se je vršila volitev predsedništva kongresa. Za predsednika je bil izvoljen zagrebški zdravnik dr. Jul. Domac, a za podpredsednike delegati tuzemskih in inozemskih esper. društev, med temi izmed Slovencev g. Herkov, a Bolgarov g. Giorgijev. Ob 4. popoldne se je vršila seja, na kateri so se obravnavala pravila za Ligo esperantskih društev v Jugoslaviji in druga aktualna vprašanja. Seja se je drugi dan ob 10. uri nadaljevala. Slovenci smo bili na tem kongresu zastopani s 15 delegati.

— Podružnica Jugoslovanske Matice v Višnjigori priredi 5. avgusta v Polju pri Muljavi vrtno veselico. Ker je čisti donos namenjen narodnemu cilju, se vabi občinstvo k obilni udeležbi.

— Podružnica Jugoslovanske Matice v Trebnju priredi 12. avgusta t. l. javno tombolo, igro »Rodoljub iz Amerike« in narodno veselico. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službi okrožnih zdravnikov za zdravstveni okrožji Poljčane in Gornji grad. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

— S strojem pisana pisma itd. Nekatero stranke, zlasti zavarovalnice in pa denarni zavodi, razpošiljajo po pošti različne plačilne in drugačne pozive in naloge, s strojem pisana pisma, službene papirje itd. kakor tiskovine, dasi navedene pošiljke ne ustrezajo do- ločilom člena 19. I. dela pravilnika. Ker bi morale biti vse te pošiljke frankirane kakor dopisnice oziroma kakor pisma, je poštna uprava na ta način za precejšnje vsote oškodovana. Kadar najde poštni urad tako pošiljko, ki bi ne smela iti ko tiskovina, napravi ugotovilni zapisnik ter terja pošiljatelja za porto pa poleg te pristojbine tudi za globo. Ker se na pošiljki nalepljene znamke ne vzamejo v račun, znaša porto dvojno celo poštnino, globa pa je enaka desetkratnemu znesku pravičnega franka. Primer: Pošiljka je oddana kakor tiskovina. Težko je 45 g in z 20 parami kakor tiskovina pravilno frankirana. Ker je pa v pošiljki pismeno poročilo, ni pošiljka več tiskovina, ampak pismo oddana kakor tiskovina. Težka je 45 g in z 2 Din. Premalo plačane poštne je torej 1 Din 80 par. Če bi ne bila ta pošiljka označena za tiskovino, bi plačal naslovnik dvojno manjkajočo pristojbino, t. j. 3 Din 60 par brez vsake globe. Ker pa je hotel pošiljatelj z označbo »Tiskovina« na pošiljki poštno dohodarstvo oškodovati, se na pošiljki nalepljene znamke ne vzamejo v račun in plača pošiljatelj dvakratno pristojbino za navadno nefrankirano pismo, t. j. 4 Din. Vrhutega pa plača še globo in sicer desetkratni znesek tiste pristojbine, katero ni plačal (2 Din), torej 10×2=20 Din. Vse te pristojbine plača vedno pošiljatelj, nikdar naslovnik.

— Razpisane pošte. Razpisana je poštar- ska služba na Bledu (II-2), v Dobrovniku (II-2), Loku pri Zidanem mostu (II-2) pa pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah (II-2). Prošnje je poslati na poštno in brzojavno ravna- teljstvo v Ljubljani tekom 14 dni.

— Odbita prošnja. Subotička mestna uprava je prosila vlado za 5 milijonov dinarjev za zgradbo gledališča. Vlada je prošnjo odbila z motivacijo, da bi v tem slučaju tudi ostala mesta v Vojvodini mogla zahtevati pomoč za svoje kulturne namene, zlasti za zgradbo gledališča.

— Židovska bolnišnica. Dne 15. t. m. bo do otvorili v Subotici prvo židovsko bolnišnico v Jugoslaviji. Bolnišnica nosi ime bivšega rabina dr. Bernharda Singerja. Prostora bo za 45 bolnikov.

— Samomor deklice. V Vukovarju je pretekli petek skočila v vodo deklica Ana Zanjek in utonila. Vzrok samomora je neznan.

— V Splitu sta te dni dva mornarja potegnili iz morja truplo dva in pol leta starega ženskega deteta.

— Za 2 milijardi avstr. kron so neznani storilci v Semeringu odnesli razne zlatnine in jih po Dunaju prodajali.

— 20 milijonov nagrade (avstr. kron) je razpisanih za one, ki izsledijo tatu na milijarde vredne zlatnine, ki je bila ukradena na Dunaju.

— Tatvine v vlaku. Med vožnjo iz Ljubljane do Zidanega mostu je bila Ferdinandu Singerju ukradena črna usnjata listnica z 5000 Din gotovine.

— Izgubljena ali ukradena je bila na Bledu Niščenku Aleksu siva suknja in sicer med potjo od »Pension Vouk« do vile »Radoslav«. V suknjiču je bilo več jugoslovanskega, francoskega, angleškega in drugega tujega denarja.

— Poskusite specialna vina v steklenicah slovite trvdke Gijuro Valjak. Grajska klet v Mariboru. Dobijo se po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah širom naše domovine. 4378

Raznoterosti.

r Faraon se naprej masčuje. Tutankamon še zdaj ne da miru. Kakor znano, je lord Carnarvon umrl na zastrupljenju krvi, ker ga je ugriznil strupen mršec. Zdaj prihaja novo poročilo, da je Filip Allan Poe, potomec slavnega pesnika enakega imena, nevarno obolen, ker ga je pital v faraonovi grobnici komar kakor lorda Carnarvona. Babjevrni Egipčani bodo videli v tem drugem slučaju kazni pokojnikove duše. Trezni možje pa pripisujejo faraonovo masčevanje sami sugestiji, po kateri najmanjši pik lahko nevaren postane.

r Taxi-cycle-curs v Parizu. Mestna uprava v Parizu je dovolila, da se uvedejo posebni majhni avtomobili. Imajo po štiri kolesa s 4 ali kvečjemu 5 konjskimi silami ter smejo naložiti samo enega gosta. Začetna taksa za 600 m ali za 6 minut čakanja znaša 60 centimov ter doplačilo za vsakih nadaljnjih 200 metrov ali z vsako nadaljnjno minuto čakanja 10 centimov. Te pristojbine so za polovico manjše kakor pri navadnih avtomobilih v Parizu ter vsekako jako nizke: 60 cent. je 10—12 naših kron.

r Postal je tak bogataš, da je moral zopet prijeti za delo. Višji stevart Avgust Rabien na novem parniku Severno-nemškega Lloydja »Muenchene«, ki je v začetku julija prijadral v Ameriko kakor prvi nemški parnik od vojske sem s potniki v prvi kajuti, je premoget pred vojsko milijon mark. Tedaj je bil višji stevart na parniku »Kronprinzessin Cecilie«. Ali pustil je službo ter veselo živel od svojih milijonov. Ko je marka padla, je postal iz nje- ga večkratni milijonar in navsezadnje je postal tako neizrečeno bogat, da je — moral zopet prijeti za delo. Vstopil je zopet v službo stevarta na parniku.

potrta, telesno zdelana. Voda v vrču je bila le še žolčasta masa, kjer so se redili tako odurni črvi, da so se mi kar lasje ježili. Zlila sva vodo proč, vlila v vrč malo jesiha in ga skrbno splaknila v morju. Komaj sva prenašala žejo. Vino jo je le nanovo vzplamtevalo in naju silno upijalo. Nato sva mešala vino z morskovo vodo; povzročalo pa je hudo davljenje, tako, da si nisva več drznila mešati. Cel dan sva zaman hrepenela po kopeli; somi so naravnost oblegali ladjo. Gotovo so bile baš iste zveri, ki so požrle ubogega prijatelja in so pričakovale vsak čas enak prigrizek. To je bilo posebno neznosno in najtežilnejše slutnje so oživele v nama. Kako so naju kopeli osvežile in bilo je več kot sva mogla prenesti, da sva bila odrezana od te dobrote. Tudi nisva bila iz nevarnosti. Če bi spodrsnil ali pa napak stopil, bi že zapadel požrešnim ribam, ki so se veckrat približale kar naravnost in priplavale od zavetrja. Nikakor jih ni motilo, da sva kričala in mahala z rokami. Ko je Peters največjega soma s sekiro usekal in hudo ranil, zver še vedno ni odnehala in naju napadala kar naprej. V mraku je oblak pokrtil nebo; izginil pa je spet, ne da bi se razlil. Muke žeje so postale nepopisne. Prebila sva noč brez spanja, deloma vsled žeje, deloma iz strahu pred somi.

3. avgusta. Nobenega izgleda rešitve. Ladja se je nagibala vedno močneje na stran; nisva mogla več stati na krovu. Skušala sva spraviti na varno želvino meso in vino, v slučaju, da se prevrne ladja. Poiskala sva dva doga žeblija, ju zabila na

odvetrno plat ladje, nekaj čevljev nad gladino, to je nedaleč od hrbtnice, ker je ladja ležala skoro popolnoma postrani. Navezala sva zalogo na žeblija, kajti tu je bilo varnejše, kot v sprednjem delu. Trpela sva peklenke muke žeje; na kopeli ni bilo misliti, somi naju niso zapustili niti za trenutek. Ni se dalo spati.

4. avgusta. Malo pred zoro sva opazila, da se bo ladja skoro prevrnila in priprava sva se na najhujše. Najprvo se je nagibala počasi in stanovitno; plezala sva na vetrno stran, kajti vrvi so še visele z žeblijev. Nisva pa računala s pospeškom; naenkrat nisva mogla več tako hitro plezati, kot se je ladja zavrtela, in preden sva pomislila, naju je treščilo z besnečo silo v morje. Drgetala sva seženj globoko pod gladino, tik pod ogromnim ladjinim trupom.

Potapljač se sem spustil vrv. Ker sem bil docela pod ladjo in nisem imel skoro več moči, sem se komaj boril za življenje. Pripravljen sem bil, da umrem v nekaj sekundah. Toda motil sem se. Nisem upošteval, da se bo ladja takoj spet obrnila na odvetrno plat. Tedaj me je pritisk na zgornj se močnejedvignil kot sem se prej potopil. Ko sem prišel na površino, sem bil približno 20 vatlov oddaljen od ladje. Ležala je s hrbtno navrh, se silno gugala zdes na levo, zdaj na desno. Morje je bilo vsenaokoli polno mogočnih vrtncev. Petersa nisem videl. Sod za olje je splaval mimo in več drugih predmetov z ladje je bilo raztreseno po vodi.

Najbolj sem se bal somov, ki so bili

prav blizu, kakor sem vedel. Da bi jih prestrašil, sem silno pljuskal okoli sebe in ogromno spenil morje; obenem sem hitro plaval k ladji. Temu priprostemu pripomočku se imam brezdvomno zahvaliti za rešitev; kajti baš preden se je ladja prevrgla, je bilo morje vsenaokoli tako polno somov, da sem se jih pogosto dotaknil pri plavanju. Čudovito srečno sem varno dosegel ladjo; bil sem tako izmučen, da brez pravočasne Petersove pomoči ne bi nikoli prilezel na krov. Peters se je prikazal na veliko veselje (splaval je bil namreč na hrbtno z druge strani) in mi vrgel konec vrvi, ki sva jo bila pritrdila na žebeli.

Komaj sva ušla tej nevarnosti, ko sva se spomnila še hujše, ki je neposredno grozila: lakote. Čeprav sva trudoma pritrdila zalogo na žeblije, vendar je odplavala; tedaj sva se oba vdala brez pridržka obupu in sva jokala naglas kot otroka. Nisva se skušala tolažiti. Nihče si ne more predstavljati takšne slabosti in nena- ravno se bo zdelo vsakemu, ki ni bil v podobnem položaju. Bila sva tako poparjena, tako iztrgana iz vseh zvez po strahotah in pomanjkanju, da sva bila komaj še razumni bitji. V kasnejših nevarnostih, ki so bile ravno tako velike, če ne še večje, sem pogumno prenašal vse neugodje in tudi Peters je, kakor boste videli, pokazal sto- ično mišljenje, ki je tako neverjetno, kot njegova sedanja otročnost in slabost. Razlika je v razpoložnosti duha.

(Dalje sledi.)

r Kako se voda ohrani čista. Znano je, da je obelastnost, ki se kopiče v stojiščih vodah (ribnikih) v nevarnosti okužbe in da se vrhutega voda, v kateri se kopiže množica ljudi, jako onesčiti. V takih slučajih si Amerikanci pomagajo s tem, da izpuste v takšno kopališče klorin, ki ohrani, kakor trdijo zdravniki, vodo v čistosti.

r Švedska pomožna misija v Samari je dovršila svoje poslanstvo. Otroška zavetišča, ki jih je založila, bodo odslej upravljali ruski uradi. Splošna situacija v Samari je razmeroma dobra, ker so imeli bogato žetev.

r Usodni dežnik. Na cesti blizu Střebra na Češkem je ujela nenadoma huda ploha mlado dekle A. Schmiedovo. Dekle je dežnik razpelo, ali v tem trenutku je treščilo vanj. Deklica je bila na mestu mrtva.

r Pomnik letalcem na Angleškem. Princ Valeški je odkril te dni pomnik, ki so ga postavili na bregovih reke Temse v spomin letalcem britanske države, ki so padli v svetovni vojski. Vrh spomenika je zlat orež z razprostrtimi krili in obrnjen proti Francoski.

Gospodarstvo.

g Sprejem gojenk v kmetijsko-gospodinjstvo šole Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani. S 1. oktobrom 1923 se odpre dvaindvajseti tečaj gospodinjstva šole, ki bo trajal 11 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom št. sester iz reda sv. Franciške. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani. Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojstva, ravnanja z bolniki, spisa in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično kuhanje, šivanje (ročno in strojno), pranje, likanje, živinoreja, mlekarstvo, vrtnarstvo itd. Gojenke se vežbajo v gospodinjstvenem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino. Tista, ki bo sprejeta v zavod, plača mesečno za hrano, stanovanje, razsvetljavo, to je sploh za vse 500 Din. Pouk sam je brezplačen. Vsaka gojenka naj vzame s seboj v tečaj po možnosti naslednje obleko in perilo: vsaj eno nedeljsko obleko, dve obleki za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, tri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, štiri rajce, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, štiri kuhinjske in dva navadna predpasnika. Nadalje perilo za posteljo: dva para rjuh in dve prevleki za blazine, 4 brisače, 4 servijete in jedilni pribori (žlica, vilice, nož). Če ima katera več obleke, jo lahko vzame s seboj. Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šole, morajo: 1. dovršiti 16. leto; 2. znati čitati, pisati in računati (zadnje šolsko izpričevalo); 3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave; 4. navesti, kakšnega stanu so starši in kakšen je njih dosedanji glavni poklic; 5. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da zanje plačajo vse stroške šolanja; 6. zavzeti se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu. — S temi podatki in potrebnimi prilagami opremljene, lastnoročno pisane, nekolkovane prošnje za sprejem naj se vpošljejo vsaj do 20. avgusta 1923 Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani. Pri sprejemu deklet v gospodinjstvo šole se bo oziralo po možnosti na prošilke iz vseh slovenskih pokrajin, opomniti pa je, da je število gojenk posebno z ozirom na namen gospodinjstva šole same, le omejeno. V Ljubljani, 19. junija 1923. — Kuratorij kmetijsko-gospodinjstva šole Kmetijske družbe za Slovenijo.

g Konferenca glede projekta nove carinske tarife. Glasom informacij s strani ministrstva trgovine in industrije so vesti, ki so jih objavili v zadnjem času nekateri dnevniki o konferenci glede projekta nove carinske tarife, netočne. Ministrstvo za trgovino in industrijo ni konferenca, ki se je baje (po poročilu dnevnikov) vršila v Beogradu v dvorani razredne loterije, niti sklicalo in niti se je glede tega vprašanja vršila že kakšna konferenca.

g Razstava mlečnih izdelkov v Milanu. V Milanu se bo vršila v mesecu novembru t. l. prva narodna razstava mlečnih izdelkov. Na razstavi bo poseben oddelek za inozemce.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 362,50—370 Din, ječmen 300 Din, koruza 285—287,5, pšenična moka št. 0 582,50, št. 2 550, št. 5 500 Din, št. 6 450 Din, št. 6 435 Din. — Tendence nespremenjena.

g Tržne cene v Zagrebu. Goveje meso, prednji del, 84 kron kilo, zadnji del 88—92 kron. Telečje meso, prednji del po 84 kron, zadnji del 96 kron. Svinjina po 124 kron. Prekajeno svinjsko meso po 140—180 kron. — Salo po 140 kron, špeh po 130 kron, prekajen špeh po 160 kron, mast po 140 kron. — Piščanci srednje vrste po 54—90 kron za komad, rejene kokoši 100—148 kron, stare kokoši 160 do 200 kron, mlade gosi 140—240 kron (po teži), mlade race 110—140 kron komad. — (Vojvodinsko grozdje 88 kron, marelice (drobe) 40 kron, marelice (debele) 60 kron, bruske 40 kron, jabolka 20—28 kron po kakovosti, fige 80 kron, breskve 160 kron, alive 16 do 20 kron, ringloti 48 kron, maline (liter) po 30 kron. Citrone so za 6—8 kron za komad dražje. — Krompir (novi) 7 kron, zelen fižol 14 kron, zelje 14 kron, ohrovt 14 kron, paradižniki 16 kron, kumare po 10 do 14 kron kilo.

g Dohodki monopolne uprave so znašali od 1. avgusta do konca aprila 1923 skupno 1.404.112.887,14 Din.

g Zrakoplovni promet Trst—Aleksandrija. Nova italijanska zrakoplovna prometna črta bo šla od Trsta preko Ankone, Brindisi, Atene in v Aleksandrijo.

g Žetev v Franciji je izpadla sijajno. Najbolje v Alžiru in sicer dvakrat bolje kot lansko leto. Celokupna produkcija se ceni na 75 do 80 milijonov stotov. Ta iznos žetve bo lahko zadovoljil Francijo.

g Dobra žitna letina na Laškem. Generalno ravnanje v poljedelskem ravnanstvu v Rimu je izdalo statistično poročilo, po katerem se vidi, da so pridelali letos v Italiji več kot 54 milijonov centov, to se pravi 10 milijonov meterskih stotov več kakor lansko leto, a 4 milijone centov nad povprečno količino v zadnjem desetletju. Po vojski niso imeli Lahi tako bogate letine kakor letos.

g Razvoj avtomobilske vožnje v češko-slovaški republiki. Leta 1919 je dovolila zbornica znesek 50 milijonov čK za nakup avtomobilov in češko-slovaška je začela širiti avtomobilno omrežje v področju poštnega in brzojavnega ministrstva. Do današnjega dne prevažajo poštni avtomobili pošto in potnike na 11 cestah v skupni daljavi 2400 km. Avtomobilno prevažanje je v današnjih težkih razmerah nekako nadomestilo železnih cest ter vsekako velikega pomena. Lansko leto so prevozili poštni avtomobili 2.750.000 km in je pri avtomobilni službi zaposlenih 600 ljudi. Dasi je podjetje — pasivno, vendar je z njim ljudstvu jako ustrezno in je pač upravičena nada, da se bo gospodarska situacija v dogledni bodočnosti izboljšala.

g Italijanska trgovska bilanca v prvih petih mesecih letošnjega leta. Uvoz je znašal 7.114.475.915 (lani pa 6.082.846.934), razloček 1.031.628.981. — Izvoz je znašal tekoče leto 3.940.425.076 (lansko leto 3.337.724.199), razloček plus 602.700.877. Letos se je uvozilo za 3.174.050.839 lir več kakor izvozilo, lansko leto pa je presegal uvoz za 2.745.122.735 lir izvoz.

g Petrolejev trust na Poljskem. Kakor poročajo poljski listi, se je vršilo na Krinici posvetovanje, zastopnikov naftnih industrijcev, na katerem se je sklenilo, ustanoviti na Poljskem petrolejev trust, ki bi uravnaval cene sirovega olja in petroleja na domačem in inozemskem trgu.

g Sovjetska trgovska delegacija v Perziji. Zadnje dni je prispela v Teheran nova trgovska delegacija sovjetske vlade, ki ima v Teheranu prirediti vzorčno razstavo. Poleg tega bo sovjetska vlada ustanovila v Teheranu novo rusko banko.

g Nov solni rudnik v Podkarpatski Ruski. Blizu postaje Soli so odkrili solnat sklad, čigar plasti so skoraj vrh zemlje. Komisija, ki je preiskovala možnost produkcije, je izjavila, da se bo začelo s pridobivanjem, kakor hitro bodo vse priprave izvršene. Z odkritjem solnega rudnika se je dvignil tudi gospodarski pomen ondnotnega okoliša.

g Proti uničevanju živil. Italijanski ministrstvo za industrijo, trgovino in delo je poslalo vsem prefektom okrožnic, v kateri jih opozarja naj z vsemi sredstvi preprečijo uničevanje živil, ki se vrši v trgovinah, na trgih in na posestvih pridelovalcev zato, da se vzdrže cene na dosedanji višini. Proti krivcem naj se postopa po odloku iz l. 1918, ki določa kazni do 2 mesecev do 2 let zapora in denarno globo 100—20.000 lir. Okrožnica opozarja kupčevalce, naj prodajo blago, ki jim ostaja, pravočasno po znižani ceni, da se ne pokvari — Podobna naredba bi bila koristna tudi pri nas. Koliko mesa, sadija in drugih živil se pokvari in vrže proč, ki bi jih revno prebivalstvo za nižjo ceno rado kupilo in hvaležno zavžilo. Ali ni pravo čudo, da smo sredi obile novine, a so vsa živila vedno enako draga, dočim celo v Italiji cene žitu in drugim živilom znatno padajo? Ni dvoma, da se draginja pri nas vzdržuje v veliki meri potom zločinskih mahinacij spekulantov — velikih in majhnih. Prebivalstvo pa strada in v obupu posega po samomoru. Ali res ni v Jugoslaviji poštenega veljaka, ki bi naredil konec sedanjemu neznoznemu stanju?

BORZA.

Zagreb, 1. avgusta. (Izv.) Devize: Pešta 0,45 do 0,55, Berlin 0,70—0,80, Italija 4,10—4,13, London 433—436, New York 98—94, Pariz 5,45—5,50, Praga 280—282, Dunaj 18,20—18,40, Curih 16,8750 do 17,05. Valute: dolar 92—93.

Curih, 1. avgusta. (Izv.) Devize: Pešta 0,03, Berlin 0,005, Italija 2,4, London 25,56, New York 559, Pariz 82,42, Praga 16,45, Dunaj 0,07875—0,079, Sofija 5, Belgrad 5,80, Varšava 0,015.

Ljubljanske novice.

lj Stranke, ki bi hotele oddati udeležnikom V. katoliškega shoda enkratno ali večkratno prenočišče v času od 25. do 29. avgusta brezplačno ali proti plačilu, naj blagovolijo čimprej, najkasneje pa do 10. avgusta zglašiti se edinole pri »Stanovanjski komisiji«, Dunajska cesta št. 29, dvorišče (včeraj je bilo pomotoma tiskano št. 28).

lj Ata Narod na kuluku. Dosledni v svojem mnenju glede kuluka bojo ata Narod danes od 6.—8. ure zvečer opravljali svoj delež na kuluku pri gradbi Stadiona na Dunajski cesti. Ker hočejo ata Narod pokazati, kako je treba kuluk vzorno opravljati, slavno obkinitvo ne bo zamudilo izrednega užitka, ki mu ga bodo nudili ata Narod s tem svojim hvalevrednim vzgledom. Stari in reumatiki so sicer potrčali Narod, pa šauflu bodo še junako vih-

teli. Za dobro stvar nobena žrtva ni prevelika, pravijo ata. Za to plemenito delo in za vso dosedanje uspešno agitacijo ata Naroda za kuluk se jim gradbena direkcija Stadiona iskreno zahvaljuje.

lj Umrl je včeraj v deželni bolnici gosp. Janez Prek, izvoznik v Ljubljani. Pogreb se vrši danes popoldne. N. v. m. p.

lj Jübiel. Te dni je obhajal 40 letnico službovanja g. Franc Bolhar, uslužbenec južne železnice v Ljubljani. Obenem je obhajal tudi 40 letnico svoje poroke. Častitamo!

lj Rokodelski dom. V petek, 3. t. m., ob 8. uri zvečer bo v Rokodelskem domu fantovski večer Orla (Ljubljana). Predaval bo g. Franc Pavlin o mednarodnih tekmah in prireditvah katoliških telovadcev v Parizu.

Podporno društvo državnih in železniških uradnih slug in vratarjev južne in državne železnice ima dne 5. avgusta 1923 ob 10. dopoldne v dvorani Rokodelskega doma v Ljubljani ustanovni občni zbor in istega dne ob 4. popoldne na vrtu Rokodelskega doma družabno veselico za člane, njih družine in prijatelje društva z godbo, petjem, kupleti itd. — Vstop prost. — K obilni udeležbi vabi odbor.

lj Kopalni viak v Laze. Obratno ravnanje južne železnice je znižalo z veljavnostjo od 1. avgusta 1923 za posetnike kopališča v Lazah vozno ceno za progo Ljubljana—Laze in nazaj od 7 Din na 3,50 Din. Za vožnjo v Laze se moreta uporabiti z znižanimi kartami vlaka št. 36 in 46 (odhod iz Ljubljane glavni kolodvor ob 12.10 uri, oziroma ob 14.15 uri, na povratku iz Laz pa samo vlak št. 45 (odhod iz Laz ob 18. uri. Ob neugodnem vremenu se ne bodo izdajale znižane vozne karte; o tem se obvesti občinstvo v postaji Ljubljana gl. k. z izveskom. Za znižane vozne karte veljajo še sledeče določbe: 1. znižana vozna karta velja za vožnjo v III. razredu v Laze in nazaj samo onega dne, ko je bila izdana; 2. vožnjo prekiniti ni dovoljeno; 3. doplačilo za nadaljevanje vožnje preko Laz ali preko Ljubljane ni dopustno; 4. en otrok pod 10. letom plača kakor odrasla oseba, dva otroka pod 10. letom se odpravita z eno celo znižano vozno karto.

lj Prestovoljno gasilno društvo v Sp. Šiški priredi na »Komarjevo« nedeljo, dne 26. avgusta t. l. na vrtu gostilne M. Valjovec v Sp. Šiški veliko vrtno veselico z raznovrstnim sporedom. Za zabavo bo kar najbolj preskrbljeno. Društvo priredi tudi kegljanje na dobitke, ki se prične dne 12. avgusta 1923 na kegljišču gostilne Valjovec. Okoliška društva se na to prireditve opozarjajo.

lj Radi opustitve trgovine Julije Štor v Prešernovi ulici se prosijo vse p. n. stranke, ki imajo čevlje v popravilu, da pridejo ponje sigurno do sobote 4. avgusta.

lj Iz blaznice na Studencu je pobegnil neki bivši nadporočnik. Prenočil je na Golovcu. Ko je prišel na glavni kolodvor, ga je policija prišla in izročila blaznici na Studencu.

lj Utopljenca Franca Janežiča so potegnili v ponedeljek popoldne iz Ljubljane. Prepeljali so ga v mrtvašnico k sv. Krištofu.

lj Prodajalec sumljivega perila sta prišla na Sv. Jakoba nabrežje k starinarju Kraškovicu. Ko je Kraškovic šel po stražnika, sta medtem neznanca odnesla pete.

lj Tatvine in vlomi. Karlu Turku v Češnjicah so bili ukradeni 4 prstani, vredni 1000 Din. — Neki stranki v Florjanski ulici 4 je bilo ukradeni razne obleke v vrednosti 650 Din.

lj Policijska kronika. V noči na 26. m. m. je bila s Koslerjevega dvorišča ukradena 15 m dolga gumijasta cev vredna 500 Din. — Mariji Marinškovi je bila z vrta ukradena železna zapiralna stolica vredna 100 Din. — Antonu Kajfežu je bila ukradena 3 m 85 cm dolga gostilniška miza vredna 450 Din. — Jelki Borštnikovi je nekdo odnesel pločevinast lonec z 20 kg masti in še več drugih, par tisoč dinarjev vrednih predmetov.

Prosveta.

pr Krekovi izbrani spisi. — I. zvezek Krekovih izbranih spisov je dotiskan in se nahaja v knjigovarnici. (V prodajo pridejo vezani in broširani izvodi.) Obsega Krekova mlada leta: natančen življenjepis od zibelke do doktorata (1865—1892) in izbrane spise in pisma iz te dobe, ki se začinjajo z gazelo štirinajstletnega dečka, priobčeno v Alojzijeviskih Domačih vajah, in zaključijo s pismom iz maja 1892, ko je odhajal šestindvajsetletni doktor na svojo prvo službo v Ribnico. Knjiga pride v knjigotržstvo v četrtek 2. avgusta. Založilo jo je društvo Dr. J. E. Krek v Ljubljani. Komisijsko razprodajo je prevzela Nova založba v Ljubljani, Kongresni trg 19. Več o knjigi v kratkem.

pr Za krščanski socializem. Spisal dr. Andrej Gosar. Ljubljana 1923. Založba »Socialne Misli«. — Izšla je knjižica na 117 straneh veleaktualne vsebine. Avtor v uvodu pravi, da so ta njegova izvajanja odgovor na razne pomisleke, ki se slišijo proti krščanskemu socializmu v naših dneh iz vrst katolikov samih. Tendence knjižice pa je izražena v besedah: »Če modernega socialnega vprašanja ne bomo poskusili rešiti mi na podlagi svojega, vse človeške rane ozdravljajočega krščanstva, ga bodo kljub reakciji, ki jo danes povsod opažamo reševali in ga že rešujejo — drugi, brez krščanstva in proti njemu.« — V 15 poglavjih obravnava pisatelj jedrno in kratko bistvo modernega kapitalizma, odnos so-

cialnega vprašanja do etike in zahteve krščanskega socializma, ki jih brani proti raznim ugovorom (zasebna lastnina, socializacija, dolžnost dela). — Po knjižici bodo gotovo zelo segali.

Orlovski vestnik.

Poročilo o mednarodnih tekmah v Parizu

dne 21. julija 1923.

Tekme v Parizu so se delile v glavnem v tekme vrst in v tekme posameznikov za prvenstvo. Vrste so šle grupirane po svoji moči v 7 kategorij, štele so od 6 do 48 telovadcev. Jugoslovanska orlovska zveza je postavila v tekmo vrst 15 članovsko vrsto in sicer v Division Supérieure, kjer se je imela ta uriti s 102 vrstama raznih narodov. V naši vrsti so tekmovali: 1. Jožef Pavlič, Djakovo; 2. Albin Grinthal, St. Peter-Ljubljana; 3. Anton Dolenc, dijaški Orel Ljubljana; 4. Mirko Pokorn, dijaški Orel Ljubljana; 5. Jože Vrhovec, St. Peter-Ljubljana; 6. Lojze Hartman, Škofja Loka; 7. Anton Tom, sič, Vrhnik; 8. Vene Vrhovec, St. Peter-Ljubljana; 9. Ivan Varšek, Vič; 10. Tomaž Furlan, akademski Orel Ljubljana; 11. Ivo Kermavner, Ježica; 12. Alfonz Valand, St. Jakob-Ljubljana; 13. Metod Trtnik, St. Peter-Ljubljana; 14. Rado Kristan, St. Peter-Ljubljana; 15. Lojze Finžgar, Škofja Loka, 16. Joško Hvale, Vič. Vrsto je vodil in vežbal dr. Makso Peterlin, načelnik JOZ.

Tekma posameznikov za prvenstvo se je delila v dva dela in sicer za prvenstvo v umetni telovadbi (championnat artistique) in za prvenstvo v lahki atletiki (championnat olympique). Vrhutega je bila še posebna tekma v skoku s palico v višino. V vsako teh treh panog te tekme so Orli postavili po 4 svoje tekmovalce.

Ker so obstojale finančne težkoče, je mogla vrsta skupno trenirati v Ljubljani le teden dni. Vendar se je podala na pot dobro pripravljena, vsi tekmovalci so bili v dobri formi, tako da se je z gotovostjo računalo na 90 odstotkov točk. Izredno naporna vožnja — vozili smo se v Pariz dva dni in dve noči v hudi vročini in v nabito polnih vozovih — je tekmovalce zelo oslabil, tako da ob prihodu v Pariz ni nihče izvršil vaje, s katero se je doma igral. Bali smo se skoro poloma. — Vendar smo pa dva dneva pred tekmo v Parizu racionalno porabili (prvi dan počitek, mrzle kopeli, malo vaje, drugi dan zopet kopeli in več trenaje), tako da so fantje v soboto zjutraj, ko so ob petih korakali peš v četi po pariških bulvarjih na Martovo polje, bili že dobro razpoloženi in so budili zaspale Parižane s svojimi živahnimi popevkami. Tekmovalce je zvesto spremljala na telovadišče celotna ekspedicija in slovenska kolonija v Parizu.

Na Martovo polje ob Eifflovem stolpu, kjer je po taboriščih že kmalu po peti uri mrgolelo na tisoče tekmovalcev, so se zlivale vedno nove in nove čete gimnazistov z vseh delov mesta s svojimi fanfarami in godbami. — Ko se je naša rdeča četa spustila v to ogromno belo mravljišče, so ji na mah začeli aplavdirati belo oblečeni francoski gimnasti in ko so videli naš napis z deske, so glasno in živahno vzklikali »Vive la Yougoslavie«, »Vive la Yougoslavie!«, kar so naši povrnili z vzkliki na Francijo. — Po tem prireditvenem sprejemu smo odšli v garderobo, in ko smo se preoblekli, nas je že pričakoval pri drogu in bradljah strog sodniški zbor štirih sodnikov, med katerimi sta bila dva častnika.

Po dva in dva naša sta nato izvajala vajo na drogu. Znamke, ki so nam jih dajali sodniki — so nas presenetile. Bile so izredno nizke. Večinoma so naši izvršili vaje brez napake, dobili bi morali za vajo po 20 točk, a dobivali so po 15, 16, kvečjemu 18 točk. Isto je bilo na bradljah, kjer je sodil isti sodniški zbor. Imeli smo smolo, da sodniški zbor ni hotel upoštevati razlike našega telovadnega načina od francoskega in da smo bili prvi na vrsti, ker če bi bila kaka slabša vrsta pred nami, bi naše vaje prišle do prave veljave.

Po kratkem odmoru smo začeli pred drugim sodniškim zborom redovne in proste vaje. — Na mah smo pa tukaj pridobili sodnike s svojim nastopom, tako da so glasno hvalili dober nastop, korak in vaje vrst. Dobili smo skoro vse točke, isto srečo smo imeli pri skoku in štafetnem teku, kjer nam je v celoti odletelo le par točk.

Tekma vrste je bila končana. Odkorakali smo preko široke avenije na obsežna dvorišča vojaške šole, kjer je bila tekma za prvenstvo že v polnem teku. Videli smo izvajati telovadce iz Bordeauxa izredno težke vaje z neverjetno eleganco in brez najmanjše napake. Videli smo takoj, da bo boj z njimi trd. Kmalu pridejo naši na vrsto. Hvale vzbudi s svojo poljubno vajo na krogih takoj splošno pozornost, polno opazovalcev se zbere okrog nas in pazno zasleduje vaje naših. Na bradljah sta Kermavner in Furlan vzbudila splošen plosk. Takoj pride k nam kino-fotograf in vzame na film celo dolgo prsto vajo Kermavnerja. Tudi na ostalih orodjih so se naši krepko držali in so vezali pozornost vseh nase in še isti dan so pisali francoski listi, da so Jugoslavo ni izvajali nedosegljivo težke vaje. V soboto kot v nedeljo se je v Parizu vzdrževala govorica, da smo Jugoslavo ni dosegli prvenstvo pri tekmah. Mirno se tudi

lahko trdi, da je le razlika v načinu izvajanja med našimi in Francozi postavila Hvaleta na drugo mesto. Bil je izredno hud boj za prvo mesto, saj je 13 tekmovalcev doseglo prvo darilo!

Zal sta se naša najboljša tako Hvale kot Kermavner med tekmo poškodovala. Obema je to škodovalo v naslednji tekmi v olimpijskih vajah, kjer so prodrl na prva mesta Italijani in Švicarji, dasi se tudi naši niso dali dosti odriniti in so tudi v tej tekmi dosegli častne uspehe in sicer več po zaslugi ugodne telesne konstitucije kot dolgotrajne vaje. Za nas je bila glavna važnost tekma vrste in pa tekma v umetni telovadbi.

Uspehi teh tekem so sledeči: 1. V tekmi vrst: Bile so 103 vrste. Prvo mesto so dosegli Belgijci, drugo Italijani, tretje Jugoslovani, ki so tedaj pustili za seboj celih 100 vrst.

Dosegljivih točk je bilo 1600, dosegli so 1252,45, torej 78,28 odstotkov. Pripade jim po tekmovalnem redu II. častno darilo.

2. V tekmi za prvenstvo v umetni telovadbi (artistique), kjer je skupno nastopilo tudi 108 tekmovalcev raznih narodov, je dosegel prvo mesto Francoz iz Bordeauxa, drugo pa Joško Hvale (165 točk), 3., 4., 5., 6. posamezni telovadci iz Bordeauxa, 7. Ivo Kermavner (160,25 točk), 9. Čehoslovak Kostilka; 21. mesto Tomaž Furlan, 42. Jože Pavlič.

3. V olimpijskih vajah so naši dosegli tudi lepe uspehe: Od 120 dosegljivih točk je dobil Jože Pavlič 100,50 in prišel od 97 tekmovalcev na 10. mesto, Jože Vrhovec 97 točk in 12. mesto, Ivo Kermavner 96 točk in 15. mesto. — Pripomniti je k tej tekmi, da je vse obstrmelo, ko je naš Pavlič vrgel z lahkoto in eleganco 7 in četrt kilogramov težko kroglo 11 m daleč. Ko je Kermavner dvignil 20 kg težak kamen z vsako roko po 5 krat in sodnik ni bil zadovoljen z načinom prepi-

jema zamene z ene roke v drugo, je Kermavner mirno začel znova dvigati in je še enkrat (torej dvakrat povrsti) izvršil celo težko vajo, pri kateri je večina tekmovalcev sploh opesala.

Z eno besedo povedano: Naši so se krepko držali. V zavesti si svoje moči so prav samozavestno nastopali, kar je povzročilo vzbujalo najboljše vtis. Zavedali so se, da zastopajo na svetovnem forumu zastavo naše države, da bodo inozemci po njihovem nastopu sodili naš narod, naše delo, naše organizacije. Steli so si v dolžnost, odliko in ponos, da so pionirji mlade Jugoslavije v zapadnem svetu, ki je neverjetno pomanjkljivo informirana o nas. Velikodušno so požrli naši telovadci trpko dejstvo, da jim je vlada odrekla pomoč, za katero so jo prosili, dasi so državi napravili neprecenljive zasluge. Naši telovadci si niso le pridobili uspehov v tekmah, ampak tudi simpatij francoskih telovadcev in občinstva. Neverjetno veliko je bilo zanimanje za to našo malo rdečo četo, ki se je gibala kot mal čolnček v belem morju francoskih telovadcev, kjerkoli se je pokazala in zapela — povsod aplavz, vzkliki, iskrenost, kakršne Francoz zlepa ne pokaže.

Orli so v Parizu podrl stene, ki so nas ločile od zapadnega sveta.

Orli-telovadci dobe izkaznice za polovično vožnjo na kat. shod pri svojem odseku brezplačno (odsekom so že razposlane!), netelovadci jih pa dobe pri krajevnem pripravljalnem odboru (župnem uradu) proti plačilu. — Prijavite se polnoštevilno in pravočasno, da ne bo neprimlik.

Dijaki vestnik.

Dijaki, ki gredo v Zagreb, naj pošljejo po 5 Din za legitimacije po železnici (t. j. izkaznice za evharistični kongres, s katerimi se morejo pe-
ljati v Zagreb oziroma do Ljubljane) na naslov:

Korče Adolf, Linhartova ulica 30. Ljublančani in okoličani ne rabijo legitimacij, ker potujemo skupno z dij. legitimacijami. — Tajnik »Podružnice S. D. Z.«.

Turistika in sport.

K. S. K. Celovec: Ilirija. Danes ob 18. uri se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med celovškimi Kaufm. S. K. in Ilirijo. K. S. K., ki igra po tekmi z Ilirijo tudi v Celju in v Mariboru, spada med prvostopne klube Celovca in ima v svojem moštvu več reprezentančnih igralcev Koroške. Ilirija nastopi proti njemu z istim moštvom kot dne 29. julija v revanši proti beogr. Vardaru.

Klub kolesarjev in motoeklistov »Ilirija« priredi ob priliki 10. letnice dne 15. avgusta jubilejno kolesarsko dirko, otvorenjeno za vse dirkače članske klubov, včlanjenih v Jug. Koturaškem Savezu na progi Ljubljana—Grosuplje—Krka—Zatična—Višnja gora—Ljubljana—Kranj—Bled. 136 km. Razpisanih je 6 nagrad za lahko in 3 za težko kategorijo. Prijaviti se je do 12. avgusta g. Nardin Mirko, Ljubljana, Gosposvetska c. 14.

Hitrostna tekma motoeklov motokluba Slovenija. V nedeljo 29. julija t. l. se je vršila na progi Kranj (Gašpet)—Medvode hitrostna tekma motoeklov, ki jo je priredil živahno delujoči motoklub Slovenija. Celotna prireditve je bila pod vodstvom klubovega predsednika ravnatelja Fabijanija in tajnika Čeha kar najskrbneje pripravljena. — Na pozorišču tekme se je zbralo številno občinstvo, po večini iz Ljubljane, ki je v tej veličastni areni (Sorsko polje obdano od gorejskih planin v osvežujočem jutranjem zraku) z napetostjo sledilo poteku tekme. — Izid in potek posameznih tekem je bil sledeči: I. kategorija (motorji do 100 kub. cm): 1. Trampuž (Austro-Motorette) 12:45; 20. 2. Batjel (Motorette) 14:19. II. kategorija (motorji do 125 kub. cm): 1. Kenda (D. K. W.) 12:56. 2. Breznik (D. K. W.) 15:25. III. kategorija (motorji do 350 kub. cm): 1. Slepčovič (B. S. A.) 8:46. 2. Kopač

(B. S. A.) 9:20. IV. kategorija (motorji do 500 kub. cm): Camerak (B. S. A.) 7:18; kot edini udeležnik v tej kategoriji prevozil progo. VII. kategorija (motorji do 750 kub. cm): 1. Pirnat (Wanderer) 8:12. 2. Lužar (Motosacoche) 9:46. IX. kategorija (motorji do 1000 in nad 1000 kub. cm): 1. Barešič (Indian) 5:50 (povprečna hitrost 103 km). 2. Hribar R. (Indian) 6:34 (povprečna hitrost 92 km). 3. Novak (Harley Davidson) 7:16 (povprečna hitrost 83 km), do letos sploh najboljši čas na tej progi, ki ga je lani vozil Rado Hribar na malem Indian Scoutu, tudi pri zadnji tekmi ni bil prekošen od nobenih, niti od močnejših motorjev, le v najvišji kategoriji sta letos Barešič in Rado Hribar dosegla boljše čase. — Letos pri tej tekmi doseženi časi (povprek 103 km, 92 km) se že lahko primerjajo najboljšim časom internacionalnih tekem, tako da se z ozirom na tekme podobnih pogojev lahko mirno in zavestno nanje sklenjemo. Povprečne hitrosti okoli 100 km so tudi na navzočo odlično publiko, navajeno tega sporta, napravile mogočen vtis. Navzoče dame so zmagovalca Barešiča in Rado Hribarja okitile s cvetjem.

Poizvedovanja.

Našla se manjša svota denarja. Dobí se pri g. Oblaku, krojaču, Selo 45, p. Mosta.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometer v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenc. v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
31./7. 21 h	732.1	22.6	1.4	jasno	—
1./8. 7 h	730.1	21.6	1.0	jasno z.	—
1./8. 14 h	729.2	25.7	3.6	jasno jzah.	—

Prima moderni brzopisalni »Stowers«, Zastop Ljubljana, Selenb. ul. 6-I.

Absolventinja

Uvornadne trgovske šole ISČE mesta kot knjigovodkinja, blaginčarka ali pisarniška moč. Nastop takoj ali s 15. avgustom. Kraj poljuben. Reflektira se, če možgane, s vso oskrbo v hiši. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 4610.

Potujem sredi avgusta v ŠVICO in prevzamem naročila, katera se bodo točno in zanesljivo rešila. Tozadavna pristojbina se bo naročilom primerno odmerila. — Naročila naj se blagovljijo vpslati pod: »Protokolirani trgovci« na upravo »Slovenca«.

Vdova

ISČE mesta GOSPODINJE. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 4566.

Dobro kuharico

samostojno, od 35 do 40 let staro, ISČE boljše stojiča rodbina v Splitu (glavno mesto Dalmacije). Koncem meseca avg. pride službodajalec v Ljubljano ter bi kuharica takoj z vsem odpotovala z njim v Split. Plačajo se potni stroški; dobra mesečna plača po dogovoru. Reflektira se samo na mirno, samostojno osebo za več let; samo za kuhinjo (posebej se drži sobarica). — Ponudbe z zahtevki plače in prepisi sprejema na upravo »Slovenca« pod »OZBILJNA 4524«.

Manjši (štulni) mlin

mlinu kolodvora, vsamem v najem. Ponudbe pod »štulni mlin« na upravo lista.

Trgovino z meš. blagom in s potrebnim inventarjem takoj PRODAJ za 15.000 Din. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 4645.

Vagon suhih sliv

se bo prodal v soboto dne 4. avgusta t. l. ob 10. v skladišču Juž. žel. v Ljubljani na javni dražbi.

Postaja Ljubljana gl. kol.

Poiti in v neizmerni bolesi naznanjamo žalostno vest vsem sorodnikom in znancom, da je naša preljuba hčerka

Angela Likar

hčerka prog. čuvaja v Trebnjem v starosti 14 let, danes zvečer ob pol 6. uri po kratki, mučni bolezni, previdena, mirno v Gospodu zaspala.

Trebnje, dne 28. julija 1923.

Žalujoči ostali.

Dr. Derč

ORDINIRA zopet redno od 2. do 3. ure pop. vsaki dan BEETHOVNOVA ulica 15, prilijče, levo. (NEPREMOŽNIM BREZPLAČNO!)

Prost. javna dražba

Prodam skoro novo kompletno opravo za spalnico, kuhinjsko posodo, živalni stroj, porcelan itd. — Razprodaja danes, 2. avgusta 1923, od 9. do 12. dopoldne in od 2. do 6. popoldne v gostilni Reininghaus, Valjavec. 4628

PETER KOBAL, Kranj - Slovenija,

tvornica vseh vrst blazin iz žime in morske trave, žimnic na peresih. Specijalna tverda za izdelovanje garnitur za klube. Najnižje cenel — Najsolidnejši izdelki! Zahtevajte oferte in cenikel 4621

Izjava. Izjavljam s tem, da naš družabnik gosp. Ivan Stražar, Ljubljana, ni pooblaščen samostalno sklepati v imenu naše tvrdke kakršnihkoli pogodb ter podpisovati naročila. Jeesnice, dne 26. julija 1923.

GRADBENO PODJETJE

Arhitekt V. KRAINER & Co., Jesenice, Ljubljana, Zagreb.

Kavarniška hiša

s koncesijo tudi za gostilno v industrijskem mestu na glavnem trgu pri Celju, N. PRODAJ. Plačljivo je treba 150.000 Din. — Ponudbe je poslati pod šifro: »KAVARNA« na upravo lista 4633

Pekarska hiša

z dobrodoščo trgovino na glavnem trgu v industrijskem mestu pri Celju, N. PRODAJ. Plačljivo je treba od 150.000 do 200.000 Din. — Ponudbe poslati pod: »PARNA PEKARNA« na upravo lista.

14 letno dekle

iz dobre in poštene hiše, ima veselje do trgovine, ISČE primernege mesta, da se izuči. — Naslov na upravo »Slovenca« pod »DEKLE«. 4625

Naznanilo.

Vljudo naznanjamo cenj. damam, da se je preselila trgovina z damskimi klobuki Z. Gorjanc & Ko. z Mesinega Iriga 3, na Sv. Petra cesto šte. 27, zraven hotela TRATNIK. — Zahvaljujemo se cenj. damam za dosedanje naklonjenost ter se tudi v bodoče pripravljamo. Z odličnim spoštovanjem Z. GORJANC & Ko., modistika, Sv. Petra cesta št. 27. 4643

Kdo posodi 75.000 D

posetniku in tovarnaju, z moderno vodno silo, proti primernim obrestim in vknjižbi in na kratko dobo. — Ponudbe pod: »Sigurno 4548« na upravo lista.

Kompl. spalna oprava

iz mehkega lesa, nova, ugodno naprodaj. — Ogled in pojasnila: GLINCE šte. 10 pri Ljubljani. 4570

Prodaj nov, še nič rabljen VOZ

za enega konja. Cena po dogovoru. — FERDINAND ŽITNIK, Črna vas šte. 28 pri Ljubljani. 4624

Trgovska hiša

z dobrodoščo trgovino na glavnem trgu v industrijskem mestu pri Celju, N. PRODAJ. Plačljivo je treba 200.000 Din. — Ponudbe je poslati pod šifro: »ZLATA JAMA« na upravo lista. 4632

Brez posebnega obvestila.

Bolestnega in globoko užaloščenega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom prebridko vest, da je naš ljubljani, nepozabni in dobri brat in stric, gospod

LEOPOLD WISJAN

poštni nadkontrolor

včeraj, dne 31. julija ob petih popoldne po daljši in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, blaženo in mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 2. avgusta ob petih popoldne iz hiše žalosti v Spodnji Šiški, Celovška cesta št. 67, na pokopališče k Sv. Križu v rodbinsko grobnico.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja. Blagega pokojnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana-Šiška, dne 1. avgusta 1923.

Žalujoči ostali.

Prodaj otroški voziček.GOSPOVETSKA CESTA, KOLIZEJ,
VRATA 122. 4642**Takoj posodim**pod ugodnim pogojem večjo vsoto ome-
mu, ki mi v letoš. letu preskrbi stanova-
nje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, ali
vsaj ego sobo s kuhinjo. - Naslov pove
uprava «Slovenca» pod št. 4641.**Majhno posestvo**PRODAM v Nemški Avstriji, 10 minut
od pošte, blizu ceste, v ravnini, ali pa
tudi ZAMENJAM za posestvo v Jugo-
slaviji. PANKRACIJ ROBIN, p. Prevalje.**Dve novi omari za obleko**STA NAPRODAJ. Cena 5000 kron. —
Šolska ulica št. 126, Spod. Šiška. 4644**Staro lito železo**

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne d. d v Ljubljani**DAJEM V NAJEM****5 oralov prvovrstnega zemljišča**s hišo, hlevom in vsemi gosp. poslopji v okolici Bjelovara
prikladno tudi za obrtnika lesne stroke, ker takega ni v
okolici. Kdor želi vzeti, naj se obrne na Josipa Grdana,
trgovca v Bjelovaru.

Vsled prekinjenja skupnosti med dosedanjimi lastniki je naprodaj

hotelska zgradbaz obilnim pohištvom pri morju v mestu Korčula v Dalmaciji.
Oni, ki reflektirajo na to prodajo, naj se v zadevi nadaljnjih
pojasnil obrnejo naravnost na dr. Roka Arneri, odvetnika v
Korčuli ali v zaprtem pismu na upravo «Slovenca» pod št. 4589.**PRESELITEV TRGOVINE**Vljudo naznanjam, da sem preselil svojo manu-
fakturno trgovino s 28. julijem t. l. na**Miklošičevo cesto št. 36**kjer jo bodem znatno razširil. Prosim ob enem za na-
daljno naklonjenost in zagotavljam cenj. odjemalcem
najbolj solidno posrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

A. DULAR, manufakturna en gros.**Portland cement**v vsaki množini in po tovarniški ceni vedno v zalogi.
Trgovci dobijo primeren popust.**Prodajni urad Portlandskega cementa**
A. Pečevnik, Ljubljana

Pisarna in skladišče. Cesta na južno železnico.

Motač (Wickler)samostojen, perfekten za vse električne stroje, se
sprejme. Natančneje: »ELIN« d. d. Zagreb, Draško-
vičeva ulica 33/II.**Hamburg-Amerika linija in
United-American Lines Inc.**

linijalka

Simon Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.Sprejema potnike v južno in severno
Ameriko. Izdaja točna polasnila in
prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane vsak teden

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

I. G. Drašković, Zagreb

B" cesta pri državnem kolodvoru

Podružnice:**BEOGRAD:** Balkanska ulica 25.**SUSA:** Jovo Gj. Ivošević, Karolinska cesta 160.**SPLIT:** Ante Bulić, Dinkovljeva obala 13.**GRUŽ:** Ivo Lovričević.**BITOLJ:** Gjorgje J. Dimitrijević & Komp., Bulevard Kralja
Aleksandra 187.**VEL. BECKEREK:** Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petra 4.

Potnike spremlja do Hamburga družbeni uradnik.

**AVTO:
MATERIJAL**VSAKO:
VRSTNI**KROGLJIČNA:****LEŽIŠČA****SPECIJALITETE****NOVOŠTI****J. GOREC****LJUBLJANA****PALAČA LJ. KRED. BK.****ROČNA DELA**predtiskana na prvovrstnem
blagu. Sortiment od K 250.—
do K 1000.— razpošilja tvrdka**Toni Zore**

Jesenice, Gorenjsko

Sprejema tudi blago
v predtiskarijo.

Cela garnitura za kuhinjo Najmodernejši vzorci

Banatsko moko la.na vreče in vagone razprodaja M.
BIELIČ, Dunajska cesta 33, pri
«Balkanu» po najnižjih dnevnih
cenah. 3696**Otroški vozički**več vrst, od 250 Din dalje. — DVO-
KOLESA: novi modeli z dobro pneu-
matiko, že od 1500 Din naprej. — MO-
TORCKI najnovejši, amer. tipa «Evan»
in D. K. W. — PNEUMATIKA: zrač-
nice z garancijo od 16 Din, plašji od 65
Din, Motorette, Oressette. — Preproda-
jalci in mehaniki znižane cene. — Spre-
jemamo vsa popravila, emaljiranje in po-
niklanje. — »TRIBUNA« F. B. L.,
tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Obt. avt.

civ. inž. A. ŠTEBIje otvoril svojo tehnično
pisarno v Ljubljani v palači
Ljubljanske kreditne banke.Izvršuje projekte za električne
centrale, posvetuje in ocenjuje
načrte za električne naprave.**Banatsko pšenico la.**razprodaja na vagone, paritet vsa-
ka postaja v Sloveniji, M. BIELIČ,
Dunajska cesta 33, pri «Balkanu».**Bronaste zvonove vlija**najceneje in z dobavnim
rokom od 2 do 5 mesecev**Zvonarna in livarna**

Št. Vid nad Ljubljano.

OVES -- KORUZO la.na VREČE in VAGONE razpro-
daja M. BIELIČ, Dunajska cesta
št. 33 pri «Balkanu» po najnižjih
dnevnih cenah. 3697**Landaver**za dva konja, prvovrsten, ima ceno na-
prodaj KMETIJSKA DRUŽBA, Ljub-
ljana, Turjaški trg št. 3. 4569**Trgovski lokali, pi-
sarne in stanovanja**

v Mariboru

SE ODDAJO v novi stavbi, v središču
mesta, na najbolj prometni ulici. Infor-
macije daje »ZADRUŽNA GOSPODAR-
SKA BANKA D. D., PODRUŽNICA
MARIBOR. 4560**Proda se:****Puch-motor 2½ H. P. in
pomožni motorji**znamke Č-
kerell %
H. P. po niski ceni. — AVTO FLOR-
JANČIČ, LJUBLJANA. 4454**Priporočajo se sledeče domače tvrdke:**

(Objava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJEIvan Bogataj, konces. elektrotehnično
podjetje, Sv. Petra cesta 30.
Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko.**KLEPARIJ:**Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.
Prokurativna zadruga kleparjev, inšala-
terjev, koflarjev in krovcev v Ljubljani,
Kolodvorska ulica št. 18.
Korn T., Poljanska cesta št. 8.**MEHANIČNA DELAVNICA:**pisalne, računske, razmnoževalne in dru-
ge pisarn. stroje popravila in prenavlja
Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1.**PARNA PEKARNA:**Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ,
Gradišče št. 5.**STAVB. IN OALANT. KLEPARSTVO:**
Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2**SPEDIČIJSKA PODJETJA:**

»Čehoslavija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 463

Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-4

TRGOVINA Z ŽELEZNINO:

Sušnik A., Zaloška cesta št. 21, Ljubljana

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNCNIKI:

Mikuš L., Mesni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:Fran Erjavce, pri «Zlati lopatic», Valva
zorjev trg št. 7.**ZALOGA POHISTVA:**

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 17

IMEJITELJ SVETOVNEGA REKORDAdo danes še ne pobit, vožen v Daytona (U. S. A.)
na eno miljo z hitrostjo 182 km.

10 km Dirka Kranj-Medvode, 29. VII. 1923.

Prvi: INDIAN „Chief“ v 5 min. 50 sec. povpr. hitrost 103 km.

Drugi: INDIAN „Chief“ v 6 min. 34 sec. povpr. hitrost 92 km.

Tretji: v 7 min. 16 sec. povpr. hitrost 83 km.

1922 — 10 km Dirka Kranj-Medvode. Prvi mali INDIAN „Scout“

v 7 min. 16 sec. Še letos od konkurenčnih znamk ne prekošen.

1922 — Dirka na Ljubljanski Grad — 950 metrov

Prvi: mali INDIAN „Scout“ v 59 sec., povprečna hitrost 60 km.

Glavno zastopstvo za celo Jugoslavijo:**BAREŠIĆ & ŠABEC**

lastnika tvrdke Karel Camernik & Ko.

LJUBLJANA -- Dunajska cesta 9-12

Telefon: Interurban 477.

Brzjavlj.: „Fordauto“.

**Akcionarsko trgovačko i industrijsko pre-
duzeče v Kragujevcu.**Pozivam sve zainteresovane koji su voljni da stupe u ovo Akcionarsko Trgo-
vačko i Industrijsko Preduzeće koje bi bilo jedno od najrentabilnijih preduzeća
ove vrste za koje sam pripremio sve objekte i planove koje treba još samo i
ostvariti. Za uspeh Preduzeća garantujem svojim imenom, časću i imanjem kao
i dosadašnjim padom, kojim sam doprineo ulepšavanju same varoši podizanjem
zgrada, a i svima ostalim mojim radovima.Moje imanje koje ustupam akcionarima za ovu svrhu nalazi se na uglednom
mestu u varoši Kragujevcu, Željezničkoj ulici broj 43, pored same železničke
pruge, gde bi se jedan krak odvojio i vagoni ulazili u samo imanje, i tu vršio
utovar i istovar razne robe i sirovina, bez većih izdataka. Na istom imanju na-
laze se već sagrađeni magacini i u magacinima dovoljan broj: rakijskih i vin-
skih sudova, a pored toga i jedan veliki koš - salaš za smeštaj kukuruza.Radovi bi mogli otpočeti još u ovoj sezoni ove godine, dok bi se ostale
potrebne građevine a i fabrika podigne docnije, jer ove godine u ovoj sezoni
sljive su u Šumadiji odlično rodile i ponele krupan rod ko ni jedne godine do
sad, što obećava velika berbu kako za pečivo rakijske tako i za sušenje sljiva
i kuvanje pekmeza.Čuvena rakijska zvana »Šumadinka« mogla bi se prerađivati i odavde slati
kako u Jugoslaviju tako i u inostranstvo na sve pijace.

Isto tako biće obilna berba kukuruza, takodje artikla rentabilna za trgovinu.

Pozivam sve ozbiljno i zainteresovane da se meni lično ili preko pisma
obrate za detaljna obaveštenja.

S poštovanjem

VESELIN M. ŽIKIĆ, trgovac i ind. iz Kragujevca.